

Kòritò

ǝ *Kànìsà tò Pòlò andí ɔyɔ rí kìsě nǐ bhàrɔwà

Yàrí bhàrɔwà ɔ ì nòtù ádrɔdrɔ dhu tí dhu

Yàrí bhàrɔwà nandí ní Pòlò, Yèsù Krístò bhà uvitatále. Kǎndí ka imbò kumi ato mà azà kumi ato màná nǐnzí ǝ Yèsù ka kùgù dhu-dzidǝ. Tìmòtewù tí ka kátina kà t'òdhìnà ìǐ kòmbíta tí árà Kòritò tó kigò ǝ p̀bàkrístò àndà ró (1.1).

Pòlò andí ndi bhàrɔwà M̀k̀èd̀nìyà tó p̀bìrì ɔ ndi ndíǐ rórò.

Kǎndí ka Kòritò tó kigò ǝ *Kànìsà tò. Ndi Kòritò nǐǐ Àkayà tó p̀bìrì ǝ ádr̀ngbǎ kigò. Kòmbí ka kárí ndi p̀bìrì ànzì P̀b̀g̀ìr̀í kí tó p̀bìrì tí. Pòlò rǐ ndi bhàrɔwà àndí òná kàsùmì ǝ, títò tó màlímó nǐǐ vurò dhu ùdhě ì ì p̀b̀a k̀r̀ìstò tò yà Pòlò ùdhě abádhí tò dhu r̀òrò ró (11.3-4). Ní, ábhǝ p̀b̀a k̀r̀ìstò nǐǐ iwà k̀òkò títò tó màlímó r̀ùdhěna dhu nátdù affiya ró, 'àdù yà Pòlò r̀ùdhěna f̀yò dhu násà àsa tí. Ní Pòlò adù abádhí-nyìkpó nítdu ì títò tó màlímó r̀ò rò.

Bhàrɔwà-nyìtì ka kóhù tí dhu

- Pòlò r̀òtè f̀yò irita dǝ Kòritò tó kigò ǝ Kànìsà màná dhu. Kà rǐ Yèsù Krístò bhà uvitatále r̀ǐ nà kasu tó ádr̀ngbǎnga ise. Kà rǐ yà atdíđò ndi ndóré òná bhàrɔwà nà ndi ndávi Títò r̀àrà okúna dǝ rò dhu-tì àwě. Ndirò, kà rǐ atdíđò idhèna ìka ndi yà p̀b̀a k̀r̀ìstò úgèrè f̀yò irèta mbèyi tina òná rò dhu ǝvò (1-7).
- Pòlò rǐ dhu ɔvò yà Yèr̀ùsàlemà tó kigò ǝ Kànìsà tò ka kí dhu àtsà tí dhu dǝ dhu (8-9).
- Pòlò rǐ ndùgye p̀b̀ìndà uvitatále tó kasu tó ádr̀ngbǎnga dǝ dhu. Kà r̀átina Yèsù Krístò bhà obhóná uvitatále ràkà ndòzù ndi ndíǐ ákě ale tí. Kàkà ndà'ù kòzù ndi ivívi ale tí, Kàgàwà ràdù ɔbì àbhù f̀ìndà dhu-okú dǝ rò. Kàkà nzá ndònzì atdí dhu mà f̀ìndà ndìt̀rò (10-13).

Pòlò rǐ Kòritò tó kigò ǝ Kànìsà nóvì dhu

(Gàl 1.1-5; Kòl 1.1-8)

1 ¹Yàrí bhàrɔwà nandí f̀ùkù ní ima Pòlò, yà Kàgàwà ànzì r̀ǐǐ Yèsù Krístò bhà uvitatále tí, ndi ndòzè ka dhu bhèyi ale. Mǎ m̀ǐ atdíkpá àlě t'ádòná Tìmòtewù màná. Ní ma màndí ka f̀ùkù Kòritò tó kigò ǝ r̀ǐǐ

Kàgàwà bhà kànìsà tírò, ndirò fùkú p̀birì Àkayà ǔ r̀f̀i Kàgàwà bhà kóró ngúkpa ale t̀. ²Àlè t̀Ábanà Kàgàwà mà, àlè t̀ Ádr̀ungbàle Yèsù Krístò mànà náká 'àso nyí, 'àdù nyàbhù nyòkò màr̀ungà ǔ.

Kàgàwà arí p̀b̀indà ale-afí òpè f̀iyó àp̀bè ǔ dhu

³Ilèta àkà kabhu Kàgàwà, àlè t̀ Ádr̀ungbàle Yèsù Krístò t̀Ábanà t̀. Ka ní ndi àlè t̀Ábanà yà izu t̀ ale-afí nà arí ndirò kóró dhu-t̀sì ǔ arí ale-afí òpè ale ! ⁴Kàrí àlè-afí òpè àlè t̀ kóró àp̀bè-tidò ǔ, ndíni àlè kowu tí kóró àp̀bè-tidò ǔ r̀f̀i ale-afí òpè r̀, yà Kàgàwà òpè àlè-afí ní ale-afí t̀òpèta-tidò ní. ⁵Obhó tí, àdhàdhì àlè kí Krístò abà ábhò àp̀bè-tidò abà dhu bhèyi tí, Krístò r̀i àlè-afí òpè átò abhò. ⁶Dhu apé f̀i mà mí àp̀bè abà mà m̀ónzina kasu ǔ dhu tí, ní mà mí kàbà ndíni ndi dhu-otù ǔ Kàgàwà opé tí afíku, ndàdù nyígu. Kàpé afíka nyú nópè, ní ndi dhu r̀i afíku òpè átò, nyàdù òbi abà r̀onzi dzùnàku, nyòndù mà màbà àp̀bè-tidò-dzi. ⁷Ndirò, mà m̀f̀i a'uta nà atdíǔ nyukutsi. Obhó tí, mà màni wà dhu àdhàdhì nyí nyùngbò nyí atdíkpá mà mànà fàká àp̀bè ǔ dhu bhèyi, nyí r̀ungbò wà nyí átò mà mànà Krístò òpè afíka dhu-nyutsi.

⁸Ábaninzó, mà mòzè nzá nyàdzo Àziyà t̀ p̀birì ǔ mà màbà àp̀bè r̀òrò. Ndi àp̀bè-òbi asè d̀òkanà atdíǔ. Mà ma'u nzá dhu òko mà r̀àròko nyìkpóka nà. ⁹Obhó tí, mà mambénà inga irè d̀, ka r̀òtdì wà anya d̀òká ndíni ka kòkye tí mà'i. Ndi dhu anzi ndi ndi dhu bhèyi, inzi mà mili tí nyìkpóka òbika r̀ó tí, p̀bètù ndíni mà mili tí nyìkpóka yà ùvùvè ale ùngbè arí òve-bvù r̀ò Kàgàwà-r̀ó tí. ¹⁰Àbadhi, yà mà nukòlò müvò wòrì òve-tidò ǔ r̀ò ale, r̀i màkòlò ùkòlò t̀dítdò kà-ǔ r̀ò. Obhó tí, mà mà'ù wà dhu atdíǔ, kà rukòlòya mà ùkòlò. ¹¹Nyí mà átò, nyí nyí dzùnàka ònzi d̀òká nyí nyí nyìtsò r̀ò. Ní, ábhò ale t̀ò itsòta-bvu r̀, Kàgàwà r̀i ídzìnga àbhù màbà. Ndi dhu bhèyi ní ndi, ábhò ale r̀àdù òtsò nádu Kàgàwà ònzi r̀òká dhu-okú d̀ò r̀ò.

Pòlò r̀i ndùgye f̀iyó kasu d̀ò ndi nà r̀i 'àgò ale-ònzì dhu

¹²Idhèka ìka ndi okúna d̀ò r̀ò dhu ní yàrí: mà màni dhu afíka ò mà r̀òkò yà adzi ǔ, ndirò ròsè d̀òtsì, mà r̀òkò nzínziku ǔ obhóngà t̀ò afíka nà, ndirò ìlã mà mìlã Kàgàwà-nyìkpó ǔ r̀òrò. Mà'i nùndà ní nzì yà adzi ǔ ale t̀ò dhu-ònga t̀òvòta t̀ò irèta, p̀bètù mà'i nùndà ní Kàgàwà bhà ídzìnga. ¹³Obhó tí, fàká bhàr̀uwà ǔ mà màndì nzá vurò dhu f̀ùkù, p̀bètù mà màndì dhu ní yà nyí nyàdù òzùnà r̀àdù d̀ùku àlù dhu kèlè. Ndirò, mà mà'ù wà dhu ndi dhu r̀àrì d̀ùku àlù àlù àkàkà dhu bhèyi, ¹⁴ìmbà dhu r̀f̀i kà r̀i d̀ùku àlù gòna kèlè tí kòmbì dhu màtì. Yàrí ní ndi wò ma m̀tè d̀ónà dhu: àlè t̀ò Ádr̀ungbàle Yèsù r̀ingo òná idhò ǔ, idhèku níikaya ndi okúka d̀ò r̀ò àdhàdhì idhèka níikaya ndi okúku d̀ò r̀ò dhu bhèyi.

¹⁵Ndi a'uta-bvu r̀, mà mazè marà bvùkù wemberè tí, ndíni nyí nyabá tí ídzìnga nyàla ngbòdu òyo-gùna. ¹⁶Obhó tí, mà múdhe dhu, mùdà

fūrābvànā Mākèdōniyā tó pbìrì ò ma mārà rò, ndi dhu-dzidš, madu madu Mākèdōniyā rò, mirā àhū fūrābvū tdítđđ. Ndi dhu bhēyi ní ndi, nyí nyónziyana dzānādu fukú dhu-tsí nī, Yūdeyā tó pbìrì ò ma mārā nī pbàkà abhi š. ¹⁷Ní, wò dhu bhēyi ma mùdhě dhu ma rārī dhu ònzi rò, ma móngò tí nzá ìmbā tīna nà dhu ònzi rí ale tí? Ndirò ngātsi nī, ma mí ma mónzina atdí dhu ùdhě rò, ma matí kònze yà adzi š ale arí dhu ònzi dhu bhēyi, mati atdí nyìnā tí: «Obhó» ndirò «Īnzī» atdí dhu đđ tí? ¹⁸Kàgàwà ní yà ma múnōna dhu tó ngāmbì: yà fūkù mā múnò dhu nī nī atdí nyìnā tí mā mātina: «Obhó» ndirò «Īnzī». ¹⁹Obhó tí, Kàgàwà t'Ídhùnà, Yēsù Krístò, yà ima Pòlò, Sìlīvanù^a, Tīmòtewē mánà mā mójò fíndá dhu fūkù, nī nī nī pbìndà irēta ùwū arí ale, ndàti atdí nyìnā tí: «Obhó» ndirò «Īnzī». Pbétù, kà-nyūtsi rīī dhu ní «Obhó» dhu kělě. ²⁰Obhó tí, ka ní ndi yà nyūnatsi Kàgàwà ati «Obhó», yà ndi ndakò fíndá làkà kórò dhu tò. Ndi dhu bhēyi tí átò, Yēsù Krístò-otù š nga ní ndi àlě kátina «Àmìnà», àlě rìlě Kàgàwà nī. ²¹Kàgàwà nyú nditírò ní ndi mǎbhū rí mā ròtsi òbi atdíkpá nyí mánà Krístò mánà àlě kúngbò àlě dhu-nyūtsi, ndirò ka ní ndi nditírò àlě nūtri pbìndà kasu tò. ²²Kīlī pbìndà ale tí rí àlě ite ize àlě rò, ndàdù pbìndà Īlīlā-Alafī ìlī àlě-afī ò, rīī àlě tò ndi ndulī kórò dhu tó *tsēnzerù tí.

²³Kàgàwà ní yà ma múnōna dhu tó ngāmbì. Ma mà'ù wà mōvè, títò tí ma múnōna dhu apé ĩī rò. Ma múdhě dhu ĩnzī madu ma tdítđđ Kòritò tó kigò ò, akye ma mabhūna izu afīku ò òtēdu š nī. ²⁴Mǎ mōzè nzá akekpá matí mūtu nyí ùtū tí fūkú a'uta nàndà dhu nī. Mǎ mǎni wà dhu nyí ríkò wà pòtsó fūkú a'uta š. Pbétù, àlě kí kasu ònzi atdíkpá nyí mánà, ndīnī idhēku adū tí ndīka.

2 ¹Nírò, ma múdhě dhu ĩnzī madu ma tdítđđ bvàkù, akye ma mabhūna izu rùka nyí tdítđđ nī. ²Obhó tí, ma mapé nyǎbhū izu rùka nyí, ní ádhi ndi idhèdu àbhū rádù rīka ndi tdítđđ? Tí nī yà ma mǎbhū izu rùka ale kělě? ³Ndi dhu-okú ò rò ní ndi ma mǎndī dhu fūkù wò ma mójnī ka dhu bhēyi: bvàkù ma mārà àhū rò, ma mōzè nzá yà idhèdu àbhū àmbènà rīka ndi ale rī izu àbhū rùka ma dhu. Obhó tí, ma mǎni wà dhu, idhèdu ìka ndi rò, nyí kórò idhèku rārādù ndīka átò. ⁴Ma mǎndī dhu fūkù atdíđđ ma mǎī izu nà ndirò atdíđđ afīdu rī inga irè rórò. Ma mǎndī ka ábhš nyīdu-dha nyú nà, ĩnzī ní izu nabhū tí fūkù, pbétù ndīnī nyí nyūni tí ma mōzè nyí atdíđđ tí dhu.

Dhu àkǎ kubà dhu Pòlò nī dhu nǎfǎ ale tò dhu

(Luk 17.3; 2Kò 7.5-16)

⁵Atdí ale apé ĩī ĩndrū nǎbhū izu rùka dhu tí, ní kǎbhū nzá ka rùka ima kělě, pbétù ròsè dūdunǎ, kǎbhū izu rùka nyí mbēmbē kórò. Pbétù, dhu

^a 1.19 Sìlīvanù ní yà Sìlā tí ka kátina Uvitatále-kāsū tó bhūkù ò ale (Kas 15.22-40; 16.19-29).

àkǎ nzá kizì ndi dhu ìzi tí. ⁶Ndi dhu bhèyi dhu nónzì ale tò, nzínzikú ð ábhǎ ale ábhú màlípò dhu nákǎ wà. ⁷Nírò kòmbí, dhu ðfò nga nyǔbà dhu kà tò, nyǎdù kà-afí àbhú ròtsi obi, akye ádrùngbǎ izu ukana ka afína ràdù ndòbè nǎ. ⁸Ní ndi dhu-okú dò rò, ma mìtdè nyí itdè tí nyítè fùkú àzè tò obhónánga ndi ale tò. ⁹Obhó tí, ma mándí ngǎtsi bhàruwà fùkú okúna dò rò dhu ní, ma mózè mudhe nyí, ndíní ma muni tí dhu, nyí ràtíí inè nyírì tsùdú dhu kóró dhu ð. ¹⁰Nyí nyùbà dhu fíndà ale tò, ma mádù dhu ùbà átò. Obhó tí, ma múbà wà dhu ndi ale tò, yà ní ndi ale tò ma múbana dhu íí nǎ. Ndi dhu ma mónzì okúku dò rò Krístò-ònzí. ¹¹Ndi dhu bhèyi ní ndi, p̄f̄m̄v̄o Sitanì rǎ nzí àdù àlè lèma ònzì ndi ndí òná otu nábà. Obhó tí, àlè kàdzo nzá kàbhà nzére irèta rǎ rò.

Pòlò rǎ Titò rǎrà nà Kòritò rò màkùrù òdo izu nyú nà Tròwà rò dhu

¹²Ma mívà ma marà Tròwà tò kigò ð Yèsù Krístò bhà Ídzi Màkùrù ma m̄n̄o tí. Ní ànyì ma màrà àhu rò, ma mòtù dhu ní Ádrùngbǎle Yèsù ròbhòlò wà otu idù ka ma m̄n̄o tí. ¹³Inè màtí kà rǎí ndi dhu bhèyi ròrò, afídu írè nga atdíð inzá ma mòtù adòdu Titò ànyì dhu-okú dò rò. Ní ma mádù ndi kigò ð ale òvì, madù àrà Màkèdònyà tò p̄bìrì ð.

¹⁴Kàgàwà àkǎ kabhu òtsò fíndà ! Krístò-otù ð, kǎrùbhi mà màna ndi Krístò ònzì dhu lèma nǎ gǎràsisi tò obé ð. Kǎrì kasu ònzì nyukatsi, ndàbhú Krístò kuni kóró ngari òná àdhàdhì kóró ngari òná dzina òtò ndi ndrùù róngu akye bhèyi. ¹⁵Obhó tí, mà mfí àdhàdhì Kàgàwà tò Krístò àbhú ndrùù dzina róngu akye bhèyi. Ndi akye-dzi rǎrà òtsi yà Kàgàwà òzè ndìgù ale-òndì ð, ndirò ùwí rúwí itse Kàgàwà rǎ rò ale-òndì ð átò. ¹⁶Úwí rúwí ale tò, ka ní òve-dzi, yà òve ìbhò rádù ìndrù tò. Ndirò yà Kàgàwà òzè ndìgù ale tò, ka ní ípìrǒnga-dzi, yà ípìrǒnga ìbhò rádù ìndrù tò. Ní, ádhi pbá ale ndi obi nà rǎí ndònzì wò dhu bhèyi kasu-tidò rǎkǎ ? ¹⁷Nírò, mà mfí mbǎ àdhàdhì ábhǎ ngǔkpà ale, yà Kàgàwà bhà Òte ùn̄o arí ndíní ì onzì tí otùna ð bhèyi. Pbéù Kàgàwà ívì ndi mà dhu-okú dò rò, mà marí obhó dhu ùn̄o Kàgàwà-ònzí Krístò-nyutsi.

Pòlò mà ní Ungbòta-òwútá tò kasutále dhu

(1Kò 9.1-3; 2Kò 5.18-21)

3 ¹Wò dhu bhèyi ma mándí dhu àti tí iwà mà'í ròpè màmbè mìtè dǎ mà-tírò ? Atdíthená màlímó arí ìtè rí bhàruwà-atdyú òho ìtè fùkú, ndirò ngǎtsi nǎ, 'ònzì ndi bhàruwà fukú. Ní, mà'í tí ì bhàruwà-atdyú òho átò ? ²Nyí nyú kèlè ní ndi fàkǎ bhàruwà, yà Krístò ándí afíka ð. Ndi bhàruwà rǎí inè kóró ale rùnì 'àdù òzèna. ³Dhu àla ndi kpangba Krístò rándí ndi ndi bhàruwà, ndirò kà ríbhò ka fókǎ mòwù nà. Ndi bhàruwà kǎndí nzá wìnò nǎ, pbétù kǎndí ka yà Ípìròrò aríí Kàgàwà bhà Hìlǎ-Alafí nǎ. Ndi bhàruwà kǎndí nzá odu-afà-nzo dǎ, pbétù kǎndí ka afíku ð.

⁴Wòrí ní ndi Krístò-otù ǝ mã mǝí nà Kàgàwà-ònzí a'uta. ⁵Mã m̀nì wà dhu mběyi nyú, mã'í rākā nzá mã-tírò m̀nzì wò kasu ɔbika nyú nǝ. Kàgàwà ní ndi ɔbi ìbho arí fākà m̀nzì ka nǝ. ⁶Ka ní ndi ɔbi níbhò fākà mǝí p̀bìndà kasutále tí, ndíní mã m̀nɔ tí ndi ndónzì ungbòta-ɔwútá tó màkǝrù ìndrù tò. Ndi ungbòta-ɔwútá rǝí mbǝ àdhàdhì yà angyi Músà andí Ʋyátá bhěyi, pbétù kídè d̀nà ní Kàgàwà bhà ǝlǝlǝ-Alafí r̀nzina kasu. Yà angyi Músà andí Ʋyátá arí ìndrù ùnda ɔve ò, pbétù Kàgàwà bhà ǝlǝlǝ-Alafí arí obhóná ípìr̀ngà ìbho ìndrù tò.

⁷Músà andí wò ndi ìndrù àbhù rí r̀vè Ʋyátá odu-afǝ-nzo dǝ. Ndirò, ndi dhu ònzì kà rǝ rò, Kàgàwà adè p̀bìndà ádr̀ngbǝnga tó awáwù àbhù r̀ambe ùmbìli dǝ. Ndi kàbhà ádr̀ngbǝnga tó awáwù abhù Músà-nyì r̀ambe ùmbìli dǝ átò. Ní atdíǝ kà r̀mbìli nídhuní, P̀b̀àìsr̀ayélí nóowúnà nzí 'òmvù rǝ 'àndà Músà-nyì-kpa t̀mbà tí. P̀bétù, ndi ùmbìlita ní nǝ nzí ní ádzí kàsùmì mà tí rádù àdi. Ní dhu rǝí wò dhu bhěyi ìndrù ùnda rí ɔve ò Ʋyátá níitè wà Kàgàwà bhà ádr̀ngbǝnga tó awáwù ìndrù tò dhu tí, ⁸ní Kàgàwà bhà ádr̀ngbǝnga tó awáwù rádù nditè ìngbà dhu bvù tí ròsè àlè tò kàbhà ǝlǝlǝ-Alafí nyú rǝ kasu ònzì rò? ⁹Ma mátina tdítǝ, yà ìndrù-dǝ rí anya àbhù Kàgàwà r̀òtdì ɔve tò Ʋyátá kàsù ònzì ka kí dhu níí'í ádr̀ngbǝnga tó awáwù nà. Ní Kàgàwà àbhù rí r̀òzù ìndrù obhónángatále tí ɔnzìná ungbòta-ɔwútá tí nzí àdù Kàgàwà bhà ádr̀ngbǝnga tó awáwù itè àlè tò abho nyú ròsè? ¹⁰Àlè kí'í inè àlè ràtì, yà Kàgàwà bhà ádr̀ngbǝnga tó awáwù níitè ongónà ìndrù tò Músà bhà Ʋyátá rarí nzí kítè kòmbí, yà atdíǝ p̀bìndà ádr̀ngbǝnga tó awáwù nòsè ungbòta-ɔwútá níitè ndi dhu-okú dò rò. ¹¹Dhu apé í'í yà ídò kàsùmì kèlè tí adí tí Kàgàwà ìbho ungbòta-ayí ní'í ádr̀ngbǝnga tó awáwù nà dhu tí, ní yà dhòdhódhóna nà rádi ungbòta-ɔwútá tó ádr̀ngbǝnga tó awáwù ní'í'ya abho nyú ròsè. ¹²Ní wò dhu bhěyi àlè kí dhu òdo àlè ràbà rò, àlè kí'í mbǝ ɔdo nà ìndrù tò àlè kí dhu òvo kpangba rò. ¹³Àlè kí nzí dhu ònzì àdhàdhì Músà aránà dhu ònzì rǝ dhu bhěyi. Kàránà nyìna àtsì rǝ b̀r̀èse ní, ìnzí P̀b̀àìsr̀ayélí nabhù tí ràla yà ídò kàsùmì kèlè tí rádi ádr̀ngbǝnga tó awáwù ríku nyìna-ndri rǝ rò tí dhu. ¹⁴P̀b̀àìsr̀ayélí tó irèta ní'í'í itù dhu t'únita tò. Obhó tí, r̀rà àhu indo màtí, ndi dhu rǝí ndi bhěyi tí abádhí tò. Abádhí apé Ungbòta-Ayí tó bhùkù òzù, ní abádhí-dò arí nzí ì òzù dhu àlù, àdhàdhì Músà atsi nyìna ní b̀r̀èse ní ì àtsì f̀yó irèta dhu bhěyi. Ndi b̀r̀èse arí àhu ale tó irèta ò rò Yèsù Krístò nà ka kùngbò ale rò tí. ¹⁵Obhó tí, r̀rà àhu indo nga ò màtí, Músà andí bhùkù òzù abádhí rǝ rò, abádhí rǝí àdhàdhì b̀r̀èse ní f̀yó irèta nàtsì ale bhěyi. ¹⁶P̀bétù, ndi ale apé ndùgèrè Ádr̀ngbǝle tò, ní ndi b̀r̀èse arí àhù tí àhu. ¹⁷Ádr̀ngbǝle tí kátina irò ní ǝlǝlǝ-Alafí. ǝlǝlǝ-Alafí rǝí nyuyatsì ale rǝí mbǝ Músà bhà Ʋyátá-tsìnà. ¹⁸Àlè'í kórò, àlè kùtsì nzá àlè-nyì b̀r̀èse ní. Ní àlè-nyì r̀mbìli, ndàmbe Ádr̀ngbǝle Yèsù bhà ádr̀ngbǝnga tó awáwù itè dǝ àdhàdhì kiyó arí awáwù itè dhu

bhëyi. Ndi Ádrùngbàle ní Ìlílà-Alafí. Ní kà ràmbe àlě ùwù dǎ, ndàbhù àlě rùli àlě ndì bhëyi, ndíní p̀b̀ìndà ádrùngbànga tó awáwù ambè tí ndìtè dǎ d̀ǹaràdǎ àlě-nyutsì.

**Kàgàwà bhà ádrùngbànga tó awáwù
náarí ndìtè kàbhà kasutále tó ivívinga ǎ dhu**
(2Kò 2.14-17; 1Tè 2.1-6)

4 ¹P̀b̀ìndà ábhǎ ìdzinga-okú d̀ò r̀ò, Kàgàwà íbhò wò Ungbòta-ǎwátá tó màkùrù òvò mà mí ìndrù t̀ò dhu tó kasu fóká. Ní afíka rí nzi ndingyè ndi kasu t'ónzita rǎ r̀ò. ²Mǎ màsà wà òdhù ò ka kónzina ale-nyì ríwù ní dhu. Mǎ mfí mbà utrátá tó m̀tsò nà, ndirò mà m̀gèrè nzá Kàgàwà bhà Ɖte-ngbò. P̀b̀étù, mà mí obhó dhu òvò kpangba ìndrù t̀ò. Ní ndi dhu bhëyi, mà mòzè kóró ale r̀uni dhu mà r̀arí obhóngatále Kàgàwà-ònzí. ³P̀b̀étù, dhu apé ìí ngùkpà ale arátina, yà mà múncna Ídzi Màkùrù-dǎnga rófù ndì ìnzí ràmbe d̀yà àlu dǎ dhu tí, ní kǎfù ndì fíyò ale ní uwítá tó otu núngu Kàgàwà rǎ r̀ò ale kèlè. ⁴Í ale ná'ù nzá Ídzi Màkùrù, P̀f̀m̀vò, yà adzi ǎ m̀ngù, nùtsì fíyò irèta dhu-okú d̀ò r̀ò. Kiti abádhí-nyínga ìnzí ala tí d̀yà nga àtdyí rí Ídzi Màkùrù ríbhona Krístò bhà ádrùngbànga tó awáwù. Ndi Krístò ní ndi Kàgàwà-wòyǎ nyú. ⁵Ídzi Màkùrù òvò mà mí r̀ò, mà marí nzi òte d̀òkà mà-tírò, p̀b̀étù mà marí òte d̀nà ní Ádrùngbàle Yèsù Krístò. Mǎ'í na, mà'í ní f̀ukú ìvò Yèsù Krístò-okú d̀ò r̀ò. ⁶Yà adzi òbhòlò ndì ndí r̀ò, Kàgàwà náavò dhu ndàti: «Awáwù àkǎ ndàtdyi nga ìnd ǎ^b.» Ní, àbadhi ní ndi afíka ò nga natdyi, ndàdù màbhù m̀ni yà Krístò-nyì rǎ r̀ò r̀mbili p̀b̀ìndà ádrùngbànga tó awáwù.

⁷P̀b̀étù mà'í, yà ndi awáwù tó ongyéngá nà mà mfí nyukatsì r̀ò, mà'í ní ivívi ale àdhàdhì yà anzi ní ka kòbhòlò wìtù bhëyi. Kàgàwà ónzì dhu ndi dhu bhëyi, ndíní ìndrù ala tí dhu ádrùngbànga tó ɔbi yà kóró ɔbi d̀nà ósè rírá p̀b̀ìndà r̀ò, ìnzí ní bvùkà r̀ò. ⁸Ìndrù áva tsika kóró ngari ònǎ r̀ò, p̀b̀étù abádhí ónzì nzá lèmbàka. Abádhí arí afíka àbhù ràmbe òri dǎ akye, p̀b̀étù ìnzí afíka ràdù ndingye. ⁹Ìndrù arávu r̀òkǎ, p̀b̀étù ìnzí Kàgàwà ràdù màbhà. Abádhí arí òkànga òvò obvò, p̀b̀étù ìnzí màdù ève. ¹⁰Kóró kàsùmì ǎ, ka kárí m̀ne ka kòkye tí mà àdhàdhì ka kanè Yèsù ndíní ka koho tí dhu bhëyi, ndíní Yèsù bhà ípìr̀ngà ala tí ndì átò nyukatsì. ¹¹Obhó tí, f̀aká ípìr̀ngà ǎ kóró, mà marí ɔve tó àp̀bè ǎ Yèsù-okú d̀ò r̀ò, ndíní kàbhà ípìr̀ngà itè tí ndì átò ngbǎka ò. ¹²Ní ndi dhu bhëyi tí, mà marí mòtù òve-ònzí kàsùka ǎ, p̀b̀étù ndi dhu ràdù nyàbhù nyàbà dhòdhóhóngà tó ípìr̀ngà.

¹³Kàgàwà bhà Bhùkù ò ka kándí dhu kati: «Ma má'ù wà Kàgàwà, ní ndi dhu-okú d̀ò r̀ò ní ndi ma m̀tè^c.» Ní, wò Kàgàwà ná'ù ale bhëyi tí, mà

^b 4.6 Ɖpt 1.3   ^c 4.13 Zàb 116.10

mà átò, mà má'ù wà Kàgàwà. Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, mà mà átò mà môte. ¹⁴Mã màni wà dhu, Kàgàwà, yà Ádrùngbàle Yèsù nabhù rìngbè ndi òve-bvù rò, rari àlè àbhù àbhù àlè rùngbe àlè átò, Yèsù màna àlè kùngbò àlè dhu-okú dò rò, ndàdè màbhè mowù ùvò atdíkpá nyí màna Yèsù-ònzí. ¹⁵Obhó tí, yà ròká rí ndònzí kóró dhu rí ndònzí okúku dò rò, ndíní Kàgàwà bhà ídzìnga níisè tí ndi atdíđ àbhù ale tò. Ndi dhu bhèyi ní ndi, òtsò àbhù rí Kàgàwà tò kàbhà ádrùngbànga tó awáwù-okú dò rò ale-bvù ràdù ndìse.

¹⁶Wò dhu-okú dò rò, afíka rí nzí ndìngyè akekpá màtí. Ndirò àzèmbè irinà ngbòka ràrà ndàmbe ndìngye dō rórò, Kàgàwà arí òbi ìbho bìlìnganà fàkà afíka ònà rò. ¹⁷Obhó tí, yà mà mábàna kòmbí àpbè ríí isó tí, ndirò ka ríí ngúfe idho kèlè tí. Pbéù ndi àpbè rìbhona màbà ní itù r'ó', ndirò dhòdhòdhóngà nà rádi ádrùngbànga tó awáwù. ¹⁸Mã míli nyìkpòka ròyá dhu ní yà ìnzí arí 'alà dhu, pbétù mà míli nzá ka yà 'alà arí dhu rō. Obhó tí, yà kpangba rí 'alà dhu náaróko ngúfe idho kèlè tí, pbétù ìnzí rí 'alà dhu náaróko dhòdhòdhónganà.

Yà adzi ǝ ale-ngbò mà òrù-akpà ǝ ale-ngbò màna

5 ¹Obhó tí, àlè-ngbò, yà adzi ǝ àlè karóko òná hemě-dzà náapé ndùgòlò, ní àlè kùni wà dhu, àlè rari rí inè Kàgàwà ósì àlè tò idza nà òrù-akpà ò. Ndi idza ní dhòdhòdhóngà nà rádi idza, yà ìnzí ní ìndrù-òtsú ósì. ²Kòmbí àlè karí àlè ùhù ndi hemě-dzà tó ale-ngbò ǝ, Kàgàwà rìbhona ndi òrù-akpà ǝ ale-ngbò òdo àlè kí àlè-atdyú nyú nà àlè rùfō àlè rō dhu-okú dò rò. ³Ndi ale-ngbò àlè kùfō rò, Kàgàwà adéya nzí àlè òtù nzìnzí rò, ìmbà àlè-ngbò na. ⁴Obhó tí, yà òko àlè kòko yà adzi ǝ ale-ngbò tó hemě-dzà ǝ òná kàsùmì ǝ, àlè kí àlè ùhù tù r'ó' ànò nàno ale bhèyi. Ndi dhu ní nzí àlè kòzè àlè rùvò yà adzi ǝ àlè-ngbò ò rò dhu, pbétù ka ní àlè kòzè àlè rùfō òrù-akpà ǝ ale-ngbò dhu, ndíní dhòdhòdhóngà tó ípirònga tó ale-ngbò nòcto tí yà òvè ràdù òvè ale-ngbò. ⁵Kàgàwà nyú ndìtíró ní ndi àlè núli ndi ípirònga tò. Kàdù Ìlìlā-Alafí ìli àlè-nyutsi ríí àlè tò ndi nduli àlè kabáya tí kóró dhu tó *tsènzèrè tí.

⁶Nírò, àlè kfi inè a'uta nà atdíđ kóró kàsùmì ǝ, iwà màtí àlè kùni dhu, yà òko àlè kòko ale-ngbò ò tí òná kàsùmì ǝ, àlè ròko òko itse Ádrùngbàle Yèsù rō rò rórò. ⁷Àlè ùnda arí dhu ní a'uta, ìnzí ní yà ale-nyìkpó ǝ ka kálàna dhu. ⁸Obhó tí, àlè kfi inè a'uta nà tí atdíđ, ndirò àlè kòzè àlè rùvò yà ale-ngbò ò rò, àlè ràdù òwu òko Ádrùngbàle Yèsù-tí'ò. ⁹Nírò, ale-ngbò tó ófō ǝ àlè kòko dhu màtí dhu rí nī, ndirò ngàtsi nī ndi ale-ngbò tó ófō ò rò àlè kùvò dhu màtí dhu rí nī, atdíđ àlè kòzè dhu ní àlè rònzi Ádrùngbàle-nyìkpó òfō rí dhu. ¹⁰Obhó tí, àlè'í kóró àlè kikòya Krístò bhà anya t'úncta tó tombi-ònzí. Anyirō rò, kóró ale abáya perè àdhàdhì yà òko ò òko yà adzi ǝ ngbòya ǝ rórò ò anzi ídzì dhu mà ndirò nzère dhu mà-bvù rō.

Kàgàwà ózè ndùngbò kóró ale ndi mànà Krístò-nyutsi dhu

(Ròm 5.1-11 ; 6.2-13; Èfe 4.20-24)

11 Ádrùngbǎle Kàgàwà-òdò àkǎ kǎnzì dhu mà múni dhu-okú dò rò, mà mǎrí dhu òne ìndrǔ rà'ù yà mà múncna dhu ràrǐ obhó dhu. Kàgàwà úni wà mà mběyi nyú, ndirò ma mà'ù dhu nyí nyú mà nyí rùni wà mà'ì átò mběyi nyú afíkù ò. 12 Mǎ'ì nyú, mà mòzè nzá màmbè mìtè dǒ mà-tírò ɔnzikú, pbétù mà mòzè màbhù fúkù dhu ní ngǔkpà ale-ònzì nyí nyí nyílè okúka dò rò òná otu. Ndi dhu bhěyi ní ndi, nyí nyí yà ngbòka ùnc arí ale tò nyí nyádúna dhu nábà. † ale náarí 'òyò yà fiyó màndu arábhúna 'ònzì kpangba rí 'alǎ dhu-okú dò rò, ìnzì ní affiya nyú ò rǐ'ì dhu-okú dò rò^d. 13 Dhu apé ì'ì atdídhéná ale ála mà ìmbǎ irèta nà ale tí dhu tí, ní kà rǐ'ì ndi dhu bhěyi Kàgàwà bhà kasu ònzì mà mǎrí dhu-okú dò rò. Pbétù mà mapé ì'ì inè idzi irèta nà, ní kà rǐ'ì ndi dhu bhěyi nzínziku ò mà mǎrí Kàgàwà bhà kasu ònzì dhu-okú dò rò. 14 Obhó tí, Krístò ózè àlě ní àzè rǐ mìtù mǔnzì kasu, yà mà mà'ù dhu atdídǒ, atdí ale kèlě, Krístò, ràrǐ ndi kóró ale tó ngari ò avè rò. Nírò, kóró ale núve wà atdíkpá kà mànà^e. 15 Ábadhi avè kóró ale tó ngari ò, ndíní ìpírɔnga-ɔwútá nábà ale nóoko tí ìnzì nyìkpóya nòfò ìtírò dhu bhěyi, pbétù ndíní abádhí oko tí yà fiyó ngari ò avè, ndàdù ndìngbè ɔve-bvè rò ale-nyìkpó nòfò dhu bhěyi.

16 Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, yà obhóna mà múniná rò, mà mǎrí nzì atdí ale mà nózù yà adzi ò ndi ale rǐ'ì nà nyunatsi ófò ò. Dhu rǐ mbǎ ì'ì angyi mà mazù Krístò yà adzi ò kǐ'ì nà ófò ò dhu màtí, ní kòmbí mà mòzù nzá ka ndi ófò ò. 17 Nírò, ìngbàtí ìli ndi ale mà náape ndùngbò Yèsù Krístò nà, ní ndi ale òngò wà ìndrǔ-ɔwútá tí. Angyi kǐ'ì nà nyunatsi ófò núdà wà, pbétù kòmbí kà rǐ'ì nà nyunatsi ófò ní ɔwútána tó. 18 Kǒkò dhu kóró nanzì ní Kàgàwà. Kùngbò àlě ndi mànà Krístò-otù ò, ndàdù ngǔkpà ale àbhù àlě kí rùngbò ì ndi mànà dhu tó kasu ìbhò fóká. 19 Kàgàwà nívi Krístò yà adzi ò ndíní kóró ale nabhù tí rùngbò ì ndi mànà. Krístò-okú dò rò, kǎrǐ nzì i ale tó afátá nózù. Ndirò, kíbhò ndi ɔte t'òvɔta tó kasu fóká.

20 Nírò, mà'ì ní Krístò ívi ɔvòna rǒ ongó tí òte ale. Ndi dhu rǐ'ì àdhàdhì Kàgàwà nyú ndìtírò rǐ ìndrǔ ùnzi otúka ò dhu bhěyi. Ní ndi dhu-okú dò rò, mà mí ìndrǔ ìtdè ìtdè tí Krístò-ɔvò rǒ, rùngbò ì Kàgàwà nà. 21 Krístò nyú ndìtírò ní'ì mbǎ nzérenga nà. Pbétù, Kàgàwà abhù ka rànò àlě tó nzérenga tó tútanga, ndíní kà-nyutsi Kàgàwà ɔzú tí àlě obhónángatále tí.

^d 5.12 † màndu ní'ì: Pbàìsràyélí nyú tí ka kí ale òzù dhu mà, ale-ònzìnga òbhòlo ka kí dhu mà, ɔmà tó màndu ìfù ka kí dhu mànà. ^e 5.14 Kóró ale núve wà atdíkpá Krístò mànà dhu-tì ní: Kàbhà ɔve-nyutsi, kóró ale rǐ'ì àdhàdhì iwà úve ale bhěyi Kàgàwà-nyìkpó ò.

**Pòlò mà rǎbàna àpè rǐ abádhí ìtè
Kàgàwà bhà obhóná kasutále tí dhu**

6 ¹Nírò, mà'i, yà atdíkpá mà marí kasu ònzi Kàgàwà mànà rò, mà mìtdè nyí ìtdè tí, màti : àpè nyí rǎbhù Kàgàwà áso nyí nǐ asota rǐ ì kòkórònga tó asota tí. ²Obhó tí, Kàgàwà rǐ dhu òvo yà dhu bhèyi ìlǎ Andítá ò, ndàti :

«Ídzinga àkǎ mǎnzi ìndrù tò òná kàsùmì àkǎ rò, ma miri tsùnù dhu. Abádhí àkǎ migù òná idhò àkǎ rò, ma manzi dzùnànǎf. »

Nírò àbanǐnzó, kǎnǐ kòmbí rǐ ì kàsùmì ní ndi Kàgàwà òzè ndònzì ídzinga ìndrù tò òná. Ndirò kǎnǐ indo rǐ ì idhò ní ndi kǎ rǐ i ale igù òná idhò. ³Mǎ marí nǐ atdí dhu mà ònzi, yà ìndrù-tsù ùtò ràdù ìnzǐ rǎngù Kàgàwà bhà otu, ìnzǐ atdí ale mà náadù tí òte nzére kàsùka nǐ. ⁴Pbétù, mà marí mìtè kóró kàsùka ò mà rǎrǐ Kàgàwà bhà obhóná kasutále. Ní, mà marí kóró dhu-dzi òndù atdí ò : mǎndù àpè-dzi mà, ìmbǎ mà mǐrǐ dhu nà fóká dhu-dzi mà, ndirò òdo àbhù rǐ rǐsǐ ìndrù ò dhu-dzi mànà. ⁵Ka kóvì mà, kúsò mà imbi ò, kadù màbhù ìndrù rǐvǎ dhu ròkǎ. Mǎ mǎnzi màbhù rǐ mǎngyè mà atdí ò kasu, idhò mà ràdù mǐpe, ndirò màdù òko átò ìnzǐ mǎnyè ònyè mà. ⁶Mǎ mìtè mà Kàgàwà bhà obhóná kasutále tí, Kàgàwà-nyìkpó ò ìlǎ òfò ò mà móko dhu-otù ò, Kàgàwà ò mà múni dhu dhu-otù ò, dhu-dzi t'òndùta-otù ò, ídzinga ònzi mà mí dhu-otù ò, ìlǎ-Alafí írǎ mà dhu-otù ò, ngùkpà ale mà mózè obhóná àzè nǐ dhu-otù ò, ⁷obhóná òte òvo mà mí ìndrù tò dhu-otù ò, ndirò Kàgàwà ìbhò pbìndà ádrùngbǎnga tó òbi fǎkà dhu-otù ò. Mǎ mídyì obhónánga t'ònzita rǐ ì àdhàdhì fangà ònǎ òtsúka nǐ mà mí ròkǎ òmvù ùgye nǐ màtsùmù bhèyi, ndirò ìgù ònǎ òtsúka nǐ mà mí ròkǎ òmvù-tsù ùtò nǐ màtsùmù bhèyi. ⁸Atdídhéná ale náarí mǐfù, ngùkpà ale ràdù ìtsìka ònzi. Atdídhéná ale arí nzére dhu àwè òkǎ, ngùkpà ale ràdù ídzi dhu àwè òkǎ. Ka karí mǎzè títòtále tí, àzèmbè mà mí obhó dhu ùvo rórò. ⁹Atdídhéná ale úni nzá mà marí nǐ nà ádròdrònga, àzèmbè iwà ngùkpà ale núni ka mbèyi nyú rórò. Mǎ marí mòtù bìlǐnganà òve-kù-bhu ò, pbétù màdù ì ìnyìkpóka nà tí. Ka karávu ròkǎ, pbétù ìnzǐ kadù mǎkyè. ¹⁰Ka karí izu àbhù rùka mà, pbétù màdù ì ì atdí ò idhèka ìka ndi ró. Ka karí mǎzè nǎkùtále tí, pbétù mà marí àbhò ale ìnzǐ Kàgàwà bhà otu ò. Ka karí mǎzè ìmbǎ mà mǐrǐ dhu-tsí nà ale tí, pbétù mà mǐrǐ kóró dhu-tsí nà.

¹¹Nyí Kòritò tó kigò ò bhǎ, mà móvò dhu kpangba fùkù, ndirò mà mǎpfo afíka rǐ ì kpangba fùkù. ¹²Mǎ'i, mà mútsì nzá afíka ìnzǐ mòzè nyí, pbétù nyí ní ndi nyí nyútsì afíku ròkǎ ìnzǐ nyòzè mà. ¹³Kòmbí mà

---

^f 6.2 Yàrì Andítá rǐtè ònǎ ní Kàgàwà bhà Kasutále (Ìsa 49.8). Ní író, Pòlò ìli ndi ndi kasutále bhà ngari ò.

mí dhu òvo fùkù àdhàdhì pbàkà inzo bhëyi : nyí nyàkă nyǒnzi dhu mã bhëyi, nyǎpfò afíkù nyòzè mã àdhàdhì mã mózè nyí dhu bhëyi.

Nzére dhu rǒ rò dhu àkă kindà ale dhu

14 Nyí nyàkă nzá nyùsò idàkù atdíkpá inzá Yèsù ná'ù ale mànà. Obhó tí, íngbà irita ndi rádù ìí obhónánga mà nzínzi ð nzérenga mànà ? Íngbà irita ndi rádù ìí awáwù mà nzínzi ð ínò mànà ? 15 Íngbà irita ndi rádù ìí Krístò mà nzínzi ð Bèliyalì^g mànà ? Ndirò, íngbà irita Yèsù ná'ù ale mà nzínzi ð rádù ìí inzá Yèsù ná'ù ale mànà ? 16 Íngbà irita ndi rádù ìí Kàgàwà bhà idza^h mà nzínzi ð *sànamù mànà ? Obhó tí, àlě nyú, àlě ní yà Ípìrǒrò aríí Kàgàwà bhà idza, àdhàdhì àbadhi nyú ndítírò náavò dhu dhu bhëyi. Kǎti :

« Ma madiya abádhí nzínzi ð, mǎdù ùbhi atdíkpá abádhí mànà. Ima ní'ya abádhí tó Kàgàwà, abádhí rádù ìí pbàkà aleⁱ. »

17 Ndi dhu-okú dò rò, Ádrùngbàle Kàgàwà rí dhu òvo pbìndà ale tò, ndàti : « Nyùvò inzá dhu ná'ù ale nzínzi ð rò, nyíndà nyí abádhí rǒ rò. Àpé nyùpbàlǎ yà òtòtì dhu tí ríí nyìkpódu ð dhu-ngbò^j, níró ní ndi ma mǎdù nyǎkò^k. »

18 Ndirò, wò kóró dhu dǒ aríí ádrùngbǎnga tó òbi nà Ádrùngbàle Kàgàwà rí dhu òvo tdítǎ ndàti :

« Ma mádi Àbakù tí, nyǎdù òko idhúdu mà ivádu mànà tí^l. »

7 1 Ní yà atdíǎ ma mózè nyí rò, nyùni dhu, Kàgàwà rókò kóró kǎkò dhu tó làkà àlě tò. Dhu àkă àlě rù'ò àlě, àlě rìlǎ yà àlě-ngbò mà àlě-afí mànà nábhu ròtì kà-nyìkpò ð kóró dhu ð rò. Ndirò dhu àkă àlě rònzì òbi, àlě ríí kà-nyìkpò ð ílǎ atdíǎ ale tí, kǎdò ònzi àlě kí rórò.

Pòlò mà Kòritò tó kigò ð bhà mànà rí 'ùngò dhu

(Mbà 25.25 ; 1Tè 3.6-9 ; Èbr 13.17)

2 Nyùbhà mã mǎbà ngari afíkù ò, nyòzè mã ! Mã máfǎ nzá dhu atdí ale ní màtí, mã mábhu nzá atdí ale mà ràwí pbìndà a'uta ð, ndirò mã mútrǎ nzá atdí ale mà foná ongyéngá mã mabá tí. 3 Ma mùnò nzá wò dhu ànyàkù ma mòtǎ tí. Obhó tí, àdhàdhì yà ma múnò fùkù dhu bhëyi tí, nyí ní atdíǎ mã mózè nyí ale, ìmbǎ ríí ípìrǒnga ð màtí ndirò òve ð màtí. 4 Ma mǎí a'uta nà atdíǎ nyùkùtsì, idhèdu rádù ndika atdíǎ okúkù dò rò. Kóró fàkà àpbè ð, ma marádi iwà afídu òpè ndì rórò, ndirò iwà idhèdu ìka ndì atdíǎ rórò.

^g 6.15 Pbàgìrìkí t'ávàna ð ka kí pfòmvo Sitanì àti Bèliyalì tí. ^h 6.16 Kàgàwà bhà idza tí ka kátina iró ní, ndi idza ð atdíǎ ìlǎ Kàgàwà-nyìkpò ð kàluga. ⁱ 6.16 Law 26.11-12 ; Zèk 37.27 ^j 6.17 Ìsa 52.11 ^k 6.17 Zèk 20.34,41 ^l 6.18 2Sà 7.8,14

⁵Màkèdòniyà mǎ mítdègu òwu ùvò, ní mǎ máso nzá ngbǒka akekpá màtí. Mǎ mǎbà àpè kóró ngari ònǎ rò, ìndrù úgyé ì mǎ mànà, ndirò mǎ mǐfí ɔɔɔ nà affka ò. ⁶Ní, Kàgàwà yà afíya ìngyè ì ale-afí òpè arí, nópè ndi afíka Titò ìrà àhù tika ò dhu-otù ò. ⁷Kòpè nzá afíka ndi dhu-otù ò tí, pbétù kòpè ka Titò ìrà òvòná fǎkà dhu-otù ò. Titò áwe ìngbà dhu bhèyi màtí nyí nyópè afína dhu fǎkà. Ndirò kǎwe ìngbà dhu bhèyi màtí nyí nyífí dhu-atdyú nà atdíð nyála ngbǒdu dhu. Kǎwe ìngbà dhu bhèyi màtí nyí nyífí izu nà ndi nónzì dhu-okú dò rò dhu^m, ndirò ìngbà dhu bhèyi màtí nyí nyádzi nyí okúdu dò rò dhu. Ní ndi dhu ádu idhèdu àbhù rika ndi atdíð.

⁸Ma mùni wà dhu yà angyi ma mándí fùkù bhàrùwà rábhù wà izu rùka nyí, pbétù ma mòzù nzá ndi dhu. Ma mózúyana dhu izu ma màbhù rùka nyí ákè kàsùmí tí rò. ⁹Ní kòmbí idhèdu ìka wà ndi. Kika ndi ìnzì ní yà fùkù ma mándí bhàrùwà ábhù izu rùka nyí dhu-okú dò rò, pbétù ndi izu ábhù nyí nyǎgèrè nyí, nyǔbhà fùkú nzérenga dhu-okú dò rò. Obhó tí, izu úka nyí àdhàdhi Kàgàwà ózè ka dhu bhèyi. Nírò, mǎ mǎnzi nzá atdí nzére dhu mà rùkú wò fùkù ma mándí bhàrùwà ní. ¹⁰Obhó tí, Kàgàwà-nyìkpó nǒfò dhu bhèyi rí ìndrù ùkǎ izu, rǎdù ìndrù àbhù rùgèrè ndi ndùbhà pbìndà nzérenga, ndi dhu rǎdù Kàgàwà àbhù rìgù ndi ale. Ní ndi dhu rí nzi àdù ìndrù àbhù ròzù dhu. Pbétù, yà adzi àbhù rùka ìndrù izu náari ìndrù ùnda ɔve ò Kàgàwà-nyìkpó ò. ¹¹Nyàndà pé, yà nyí núka izu-otù ò Kàgàwà ònzì ìdzinga : kòmbí, kǎbhù nyí nyòzè atdíð ìnzá nyí nyàfà dhu yà ndi nónzì dhu ò dhu ìtè rí ale tí. Kǎbhù nyí nyífí nzére ka kónzì dhu-okú dò rò òyánga rí ìwa ale tí, ndirò ndi dhu-okú dò rò rǎdù ndìpè dhu ɔɔɔ ònzì rí ale tí. Kǎbhù nyí nyífí abhò atdyúya rífí 'àla ngbǒdu ale tí, ma màbhù fíyò sedzà nífu ale tí, ndirò nzére ka kónzì dhu nísò *màlìpò ní ale tí. Nyí nyítè dhu kóró otu ò nyí rǎrì mbǎ afátà nà nzére ka kónzì dhu ò.

¹²Nírò, ma mándí nzá dhu fùkù ndi dhu náfà ale-okú dò rò, ndirò ma mándí nzá ka ndi dhu ka káfà ní ale-okú dò rò. Pbétù, ma mándí ka ndíñ ìngbà dhu bhèyi màtí nyí nyòzè mǎ'ì atdíð dhu nitè tí kpanya Kàgàwà-ònzì. ¹³Wò dhu-okú dò rò nga ní ndi, afíka ótsi ɔbi ní.

Afíka ótsi ɔbi dhu-ògù dǎ, idhèka íka ndi atdíð Titò fína dhèdhe-okú dò rò. Obhó tí, nyí kóró, nyí nyábhù kà-afí ròtsi ɔbi. ¹⁴Angyinǎ rò ma mǎvò dhu kà tò matí, ma rǎrì dhèdhe nà okúkù dò rò. Ní ma mǎyò nzá ma kǎkórò. Mǎ mǎnò kóró dhu nífí obhó dhu. Ndirò, nyífí mǎ mílè ní Titò-ònzì ilèta nífí obhó ilèta átò. Ndi dhu ònzì ndi yà mǎ mǎnò ka dhu bhèyi. ¹⁵Kǎbhà àzè arí ndisè atdíð okúkù dò rò, nyí nyífu ndi kóró kàsùmí ò tí dhu mà, nyí nyákò ndi ifuta nyú nà ìvì ngbǒku rívi rórò tí dhu mànà dhu ndi ndirè rò. ¹⁶Ma mǐfí dhèdhe nà a'uta nà ma mǐfí ùkù kóró dhu-tsí ò dhu-okú dò rò.

^m 7.7 2Kò 2.5-11

Pbàkrístò àkǎ Ʒ ìndrǔ dzùná t'ónzita tó ale-afí nà dhu

(Mrk 12.41-44)

8 ¹Àbanɔ́nzó, má mòzè nyěni Màkèdòniyà tó pbìrì ǝ *kànísá tòⁿ Kàgàwà ónzì ídzinga. ²Abádhí ábà àpbè abhɔ, pbétù 'àdù òko dhèdhe ǝ tí atdíǝ. Ìnè màtí ì Ʒ ì nǎkù nyú tí atdíǝ rórò, abádhí ríƷ ì nà ìndrǔ dzùná t'ónzita tó ale-afí náadù òse tí òse. ³Abádhí úbho perè yà ì nyú ì Ʒ ì nà dhu-bvɔ rǝ, ndírò ròsè òse tí màtí yà ì nyú ì àmbènà ònzina dhu dònǎ. Ìma ní ndí dhu tó ngàmbì. Abádhí ónzì ka inzà atdí ale mà àvi 'ònzì rórò. ⁴Abádhí ìtdè má má'ù dhu Ʒyò 'ùngbò ì ngǔkpà ale màná 'ònzì Yèrùsàlemà tó kigò ǝ ríƷ Kàgàwà bhà ale dzùná. ⁵Abádhí ónzì dhu ósè òse tí yà Ʒyá má múbhi òdònǎ rǝ má mabá tí dhu dònǎ. Wemberè tí, abádhí ádzi ì ì nyú tírò Ádrùngbǎle Yèsù tò, ndi dhu-dzidǝ, 'àdù 'àdzi ì nyú tírò Ʒàkà átò àdhàdhì Kàgàwà ózè ka dhu bhèyi. ⁶Nyí nàndà dhu nǎ, Titò ǝpè wà ndòtè ìndrǔ nà ndíni mùdzùná ònzì ka kí nǎ dhu nitsà tí. Ní ndi dhu-okú dò rò, má mìtdè ka ìtdè tí átò ràdu ndi bvùkù, ndíni wò ùkù ríƷ ìndrǔ dzùná t'ónzita tó ale-afí tó kasu nunda tí ndàrà ùtsàná mbèyi. ⁷Obhó tí, nyí nyíƷ kóró dhu-tsí nà abhàbhó. Ì dhu ní: Yèsù Krístò nyí nyá'ù ɔbi nyú nà dhu, ale-dò àlǎ rí ɔte ùnɔ nyí nyárí dhu, Kàgàwà ábhu inga nyěni dhu, nyí nyábhù ɔbiku kóró Kàgàwà bhà kasu t'ónzita tó dhu, ndírò àzè má mángbe atdíǝ nyùkutsi dhu. Ní ndi dhu-okú dò rò, nyí nyàkǎ nyíƷ ìndrǔ dzùná ònzì nyí nyí dhu tó ale-afí nà atdíǝ nyú átò.

⁸Ma mùndò nzá wò dhu Ʒùkù uyátá tí. Pbétù ma màwe Ʒùkù dhu ní, ngǔkpà ale ábhù ɔbiya kóró Kàgàwà bhà kasu t'ónzita tó dhu kèlǎ, ndíni Ʒùkù àzè tó obhóngà nitè tí. ⁹Nyí nyúni wà àlǎ tó Ádrùngbǎle Yèsù Krístò bhà ídzinga. Àbádhì níƷ ònzitále, pbétù kǎdù ndònzì ndíƷ nǎkùtále tí okúku dò rò, ndíni nyí nyadù tíƷ ònzitále tí pbìndà nǎkù-otù ǝ.

¹⁰Wò nyí nyítsàna dhu nàndà dhu nǎ, yà ma móvɔna Ʒùkù dhu ní pbàkà irèta. Ndi irèta ní àkǎkǎ Ʒùkù irèta. Yà inzì Ʒíná atɔ ǝ, nyí níƷíná ndi wemberè t'ále yà ndi dhu nòzè 'ìtsà, ndírò nyí níƷíná ndi wemberè t'ále átò yà ndi dhu nòpèná 'ìtsà. ¹¹Ní kòmbí, nyí nyàkǎ nyòwù kà nà nyòwù ùtsàná. Àdhàdhì nyí nyíƷ ìdzi afíku nà nyúdhè ka nyònzì dhu bhèyi, nyí nyàkǎ nyíƷ ìdzi afíku nà, nyònzì ka àdhàdhì yà nyí nyíƷ nà ongyéngá-bvɔ rǝ. ¹²Obhó tí, ìndrǔ apé Ʒ ìdzi afína nà Kàgàwà tò ndi ndi dhu àbhù rò, ní Kàgàwà rí kàbhù dhu à'ù àdhàdhì yà kà ríƷ nà dhu-bvɔ rǝ, ìnzì ní yà ìmbǎ kà ríƷ nà dhu-bvɔ rǝ. ¹³Wò dhu rí nzi átina nyí rǎkǎ nyòkò àpbè ǝ ngǔkpà ale dzùná t'ónzita-okú dò rò, pbétù dhu àkǎ kóró ale ríƷ dhu-tsí nà àdhàdhì. ¹⁴Ndíró kòmbí, yà nyí nyíƷ nà abhɔ ròsè dhu-tsí nǎ, nyí nyíne

ⁿ 8.1 Màkèdòniyà tó pbìrì ǝ *kànísá níƷ: Filipi mà, Tèsàlònikà mà, Bèrɔyà mà ngǔkpà kigò màná ǝ *kànísá.

nyǒnzì ìmbǎ rǐ rǐ dhu nà ale dzùná. Ndirò atdíku, yà abádhí rǐ rǐ dhu-tsí nà abho ròsè òná kàsùmí ǒ, abádhí rǐ rǐ inè 'ònzì dzùnáku átò rùkú dhu òtdì ndì rò. Ndi dhu bhèyi ní ndi, kóró ale rǎdù rǐ àdhàdhì. ¹⁵ Àdhàdhì yà ìlǐlǎ Andítá rǔnǒna dhu bhèyi :

« Abho dhu nùwǎ ale ní rǐ mbǎ dhu nà abho nyú ròsè, ndirò ake ka nùwǎ ale ní rǒ dhu atdì nzá ndì°.»

Titò mà rǒwu mùdzùná ònè Kòritò tó kigò ò Yèrùsàlemà ì owu tí nà dhu

(1Kò 16.1-4; 2Kò 9.1-5)

¹⁶ Titò ózè ndònzì dzùnáku abho, àdhàdhì mǎ mózè mǒnzì dzùnáku átò dhu bhèyi. Kàgàwà ní ndi kà-afí nábhu rǐ rǐ ndi dhu bhèyi. Ní mǎ mí òtsò àbhù Kàgàwà tò ndi dhu-okú dò rò. ¹⁷ Kǎ'ù mǎ mànzì ndì ndíní ndara tí fùrǎbvù Kòritò tó kigò ò dhu. Ndirò ròsè dòtsí, kǐ rǐ iwà ndì ndùdhe dhu ndítirò afína ò fùrǎbvù ndì ndara tí ró. ¹⁸ Mǎ mòvì atdíkpá kà màná ní, yà atdídǒ kóró kànísá arífùna Ídzì Màkùrù dzùná t'ònzita ǒ àlè t'ádòná. ¹⁹ Wò dhu-ògù dǒ, kànísá óvò ka, ndíní mǎ nànda tí mòwù yà ùbhò ka kúbho mùdzùná ùndò màná. Wò ndi ídzì kasu rǐ Ádrùngbǎle-òvò ìlè, ndàdù ngǔkpà ale dzùná mǎ mózè mǒnzì dhu ìtè átò.

²⁰ Mǎ mòzè mǒdò mǎ róná rò dhu ní, ìndrù rǐ ngbòka ùnò wò ndi ábhò fùrangà-tsùkǎ òdò mǎ mí tí dhu-okú dò rò dhu. ²¹ Obhó tí, mǎ mòzè mǒnzì ídzì dhu, ìnzì ní ròfò Ádrùngbǎle-nyìkpó kèlè, pbétù ròfò ìndrù-nyìkpó átò.

²² Mǎ mòvì ngǎtsi àlè t'ádòná atdíkpá abádhí màná. Mǎ múdhe wà kà kàsù ibí-gùna nyú, mǎdù kòtù ngǔkpà ale dzùná nózè ndònzì kóró kàsùmí ǒ ale tí. Ní, kòmbí kàbhu ndì atdídǒ ndi kasu tò, ndàdù rǐ a'uta nà atdídǒ nyukutsi átò. ²³ Titò nànda dhu nǐ, ma mátina kà rǎrǐ òdhidu, ndirò mǎ marí kasu ònzì atdíkpá kà màná fùkú ídzìnga tò. Ndirò kǒkò àbadhi nùnda ngǔkpà àlè t'ádòná ní kànísá úvì ale. Abádhí rǒnzina kasu arí Krístò-òvò àbhù ìndrù rilè. ²⁴ Nírò, nyí nyàkǎ nyítè dhu, iwà nyí rózè abádhí obhó tí, ndíní yà abádhí núvì kànísá a'u tí dhu, 'àdù dhu ùni yà okúkù dò rò mǎ mí ídzì dhu àwè rò, mǎ rǎwe wà obhó dhu.

Dhèdhe nà rí dhu àbhù ìndrù tó ale Kàgàwà ózè dhu

(Mbà 19.17; 1Tì 6.17-19; 1Yù 3.16-18)

9 ¹ Ma mùni wà dhu, Yèrùsàlemà tó kigò ò rǐ rǐ Kàgàwà bhà ale tó ka kí tsùya ùndù mùdzùná-okú dò rò ma mí dhu àndí fùkù dhu rǎrǐ kòkórò dhu. ² Obhó tí, ma mùni wà nyí nyí rǐ ídzì afíkù nà abádhí dzùná nyí nyònzì tí dhu. Ní ma mìlè ma ìlè tí okúkù dò rò Màkèdòniyà° tó pbìrì ǒ

° 8.15 Uvt 16.18 ^p 9.2 Màkèdòniyà tó pbìrì ǒ bhà ní rǐ: Filipì mà, Tèsàlònikà mà, Bèryà màná ǒ bhà.

bhà ònzí, mati : nyí, Àkayà tó pbiri ð ríí pbàkrístò tírò, nyí ròbhòlò wà nyí Kàgàwà bhà ale dzùná nyí nyonzi tí Yèrùsàlemà tó kigò ò, ròpè ndí inzi údáná ató ò rò. Ní nyí nyíí nà dhu dzùná t'ónzita tó afíku tó dhu ì ìrì dhu, nádù abádhí nzínzi ð ábhò ale-atdyú nángbe rònzi dhu dzùná átò. ³Ní, yà angyi ma mènò fùkù dhu bhèyi tí, ma mòvì kàrí ìbhù àlè t'ádóna⁴ ròwù bvùkù, ndíní nyí nyundu tí mùdzùná ònzi ka kí nì dhu-tsù angyangyi, yà ma múnò nyí nyónzina dhu tí dhu bhèyi. Ní okúku dò rò ma mílè ma ní ilèta ní'ina nzí kòkórò dhu. ⁴Obhó tí, yà mǎ mówu mànà atdíkpá Màkèdòniyà ð bhà náape nyòtù inzà nyí nyundu ì dhu-tsù angyangyi rò, ní nyíka iwéna atdíð abádhí-ònzí, mǎ mówò wà dhu abádhí tò nyí rǎrǎ kònzonzi angyangyi nídhuní. Ndirò, ma muni dhu nyíku radèna iwé átò abádhí-ònzí. ⁵Ndi dhu bhèyi ní ndi, ma mála àkàkà dhu tí dhu ní, movì kòkò ìbhù àlè t'ádóna ròwù angyi idù, 'òwù ùvò fùrábvù, ndíní undu tí wò nyí nyòkò fíndá làkà nyí nyúbhòna dhu tí dhu-tsí-tsù angyangyi. Ndi dhu bhèyi ní ndi, ma mǎrà àhu rò, ma mí kòtù iwà nyí nyundu tsèya rò, ndi dhu ràdù dhu ìtè, nyí rùbho ka ídzi afíku nà, ònzí ní ùtù tí ka kùtu nyí dhu-okú dò rò.

⁶Nyirè pé yàrí òtè : ake itse nòzò ale, náarí dhu ògu ake tí, ndirò abho itse nòzò ale náarí dhu ògu abho tí átò. ⁷Dhu àkà dhu àbhù rí ale ràbhù ka àdhàdhì ndí nyú ndí ndùdhèná ka afína ò dhu bhèyi. Kàkà nzà ndàbhù ka afína rùguru rórò, ndirò ùtù tí ka kùtu ndí rórò. Obhó tí, Kàgàwà ózè ale ní dhèdhe nà rí dhu àbhù ale. ⁸Ndirò, Kàgàwà ríí inè òbi nà ndònzí kórò ídzinga-tidò abho nyú fùkù, ndíní nyí nyongó tí nyí nyí atdyúna òho kórò dhu àbà kórò kàsùmì ð. Ndi dhu bhèyi ní ndi, nyí nyádù ìí dhu-tsí nà abho nyú ròsè, nyádù àmbe kórò ídzi kasu ònzí dǎ ní. ⁹Ídzi ale-okú dò rò, Ìlílà Andítá rǎtina :

« Kǎrí dhu àbhù ídzi afíná na nǎkùtále tò,
kàbhà ídzinga náaradi dhòdhòdhóna nà' . »

¹⁰Kàgàwà ní ndi itse òzò arí ale tò arí itse àbhù, ndirò ònyè àbhù arí ìndrù tò. Ní kà rí itse àbhù fùkù átò, ndàdù kàbhù ròtrò atdíð, ndíní fùkù ídzinga òdhi tí itse abho. ¹¹Kà rí nyàbhù nyòngò ònzitále tí kórò dhu ð, ndíní nyí nyongó tí dhu àbhù ngùkpà ale tò ídzi afíku nà. Ndi dhu bhèyi ní ndi ábhò ale róngo àdù òtsò àbhù Kàgàwà tò fùrábvù rò mǎ mòwùnà fíyò mùdzùná-okú dò rò. ¹²Obhó tí, wò nyí nyónzina dhu t'átsàta tó kasu rí nzí Kàgàwà bhà ale rí atdyúna òho dhu dzùná kèlè ònzi, pbétù kà rí ábhò ale àbhù ràdu òtsò átò Kàgàwà tò. ¹³Nyí nyí Krístò bhà ídzi Màkùrù nyí nyífu dhu ìtè yà ìndrù dzùná t'ónzita tó ídzi afíku nyú nà nyí nyúbhò fùkù dhu-tsí Yèrùsàlemà tó kigò ð pbàkrístò mà, kórò ngùkpà òdhíku pbàkrístò mànà tò dhu-otù ð. Ní ndi dhu-okú dò rò, ì ale rí ndi kasu tò

⁴ 9.3 2Kò 8.17,18,22   ⁵ 9.9 Zàb 112.9

ídzinga ùní, 'àdù Kàgàwà-òvò ilè. ¹⁴Abádhí rí 'ítsò dùkú, ritè fíyó àzè fùkù, yà Kàgàwà ónzì fùkù atdíđ òvùna ósè pbìndà ídzinga-okú dò rò. ¹⁵Ní, Kàgàwà àkà àlè ràbhù òtsò fíndà, yà àlè tò kíbhò perè tí Idhùnà, yà ìnzì pbìndà dhu rí ndàwě kóró okú dò rò!

Pòlò rí ndúgye uvitatále tó pbìndà kasu dš dhu

(Róm 15.17-19; 1Kò 2.1-5; 2Kò 6.4-7; 13.2-4,10)

10 ¹Íma Pòlò, ma mí atdí dhu ònzì ima nyú tíró fukú. Ìndrù arátina ma rarí àdì ìyò nzínziku ó ma mí rò, pbétù itse ma mí rùkú rò rò, ma raràdù ngbòdu idzidzò tí! Ní, Krístò bhà ìyònga mà kàbhà ídzinga mànà-otù ó, ²ma mìtdè nyí ìtdè tí mati: nyí rākā nzá nyētù ma mìdzò ngbòdu idzò tí bvùkù ma mārà àhù rò. Obhó tí, ma mùdhe dhu mōnzì dhu ndi dhu bhēyi yà inga ìrè arí 'àti, mǎ rarí dhu ònzì ale-ngbò tó ófò ó atdíđhená ale tò. ³Mǎ'í ní yà adzi ó ale, pbétù mǎ mí nzí ila ùgye yà adzi ó ale tó ófò ó. ⁴Mǎ mí ila ùgye ní mǎtsùmù ní nzí yà adzi ó ale náarí ila ùgye ní mǎtsùmù-tidò, pbétù Kàgàwà arí ndi obi àbhù i mǎtsùmù tò rùgolo róná òmvù arí 'ùru óyà ngari. Ndirò, i mǎtsùmù ní mǎ mí ìnè mǔgolo abádhí rùdhèna títò tó dhu, ⁵ndirò mǔgolo abádhí rí'í nà idzítá tó ìrèta, yà ìndrù-tsù ùtò arí ìnzì rùni Kàgàwà. Mǎ mòzè mǔgèrè kóró ale tó ìrèta, ndíní Krístò-tsù dhu nifù tí. ⁶Àkākā dhu bhēyi nyí nyí kífù dhu mǎ màla rò, mǎ mùdhe wà dhu mǎ raràdù màlipò àbhù ìnzì rí kífù ale tò.

⁷Nyí nyarí atdí dhu àndà yà ndi dhu rí ndàlǎ òná ófò ó! Ìndrù apé dhu à'u ndi rārí Krístò bhà ale, ní ndi ale àkà ndùni dhu, mǎ mà átò, mǎ rārí Krístò bhà ale ndi bhēyi. ⁸Ádrùngbǎle Yèsù Krístò íbhò ádrùngbǎnga tó obi fākà, ndíní mǎ mìdì tí nyí ní, ìnzì ní ndíní mǎ mìnza tí nyí ìnzà tí ní. Ní, nyí nyí mbǎ mòzè atdíđ ma mìdzí ma ndi ádrùngbǎnga tó obi-okú dò rò dhu tí, ní nyídu rí nzí ìwù ndi kà ní ma mí kasu ònzì rò. ⁹Ma mòzè nzá nyí rè dhu ma ròzè mìdò ódò ùkù ma mùndína bhàrwà ní. ¹⁰Obhó tí, atdíđhená ale arátina: íma Pòlò, ma mùndí itse rò bhàrwà rarórè, 'àdù rí obi nà. Pbétù, nzínziya ó ma mí rò, ngbòdu rarí'í ivíví, ndirò òtèdu ò rò kadù gàyàdu ònzì ònzì tí. ¹¹Wò dhu bhēyi rǒte ale àkà 'ùni dhu: yà itse rò mǎ mùndí bhàrwà fùkù òná ófò mà rí'íya àdhàdhì nzínziku ó mǎ mówu ùvò rò mǎ mí dhu ònzì òná ófò mànà.

¹²Obhó tí, i ale arí 'ìtè ádròdrò ale tí ìtírò. Ní mǎ mí nzí mòmvù mǎkà àdhàdhì abádhí nà, ndirò mǎ mí nzí mùdhè abádhí rǒ. Abádhí arí 'òzè ìtírò 'ùdhe ì ádù ìtírò ní udheta tó dhu tí. Ndirò abádhí arí 'ùdhè nà ní ì kèlè. Ní, abádhí ní pbàdhómá. ¹³Mǎ'í na, mǎ mí nzí mìdzí ròsè atdíđ. Pbétù mǎ mí mìdzí okúna dò rò ní yà Kàgàwà íbhò fóká kasu kèlè. Yà Kàgàwà ábhù mǎ mówu ùvò wemberè tí fùrábvù rò, kǐli wà kàsùka nùtsà mǎ mówu rǒyá ifo. Ní, i ifo ní i mǎ mí fùna. ¹⁴Mǎ mǎdà nzá i ifo, mǎ nyú ní ndi wemberè tí mǎ mówu ùvò Yèsù Krístò bhà Ídzi Màkùrù nà fùrábvù

nídhuní. ¹⁵Nírò, mã mí nzi mĩdzi ròsè atdíđ ngũkpà ale ònzi kasu-okú dò rò. Pbétù, mã mí mĩđo fĩndà dhu ní, fùkú a'uta rĩ ndisè rò, nzinzikù ð mã mĩnzina kasu-bvu rari ndisè isè, ràrà àhu yà fàkà Kàgàwà itè ifo ò. ¹⁶Wò dhu-dzidò, mã mí'ya inè mowù Ídzi Màkürù ùnò fùkú mùlengù-dòtsírò rĩ mùlengù ò. Mã mòzè nzá mĩnzì kasu yà iwà ngũkpà ale ònzi kasu òyá mùlengù ð, mãdù mĩdzi abádhí ònzi angyangyi kasu-okú dò rò.

¹⁷Ìlĩlǎ Andítá ràtina : « Ndì nòzè ndĩdzĩ ndì nditĩrò ale náká ndĩdzĩ ndì Ádrùngbǎle Kàgàwà-okú dò rò tí. » ¹⁸Obhó tí, Ádrùngbǎle Kàgàwà ràdù à'ùnà àkáká ale tí ale ní nzi yà nditĩrò rí nditè ale, pbétù yà nditĩrò Ádrùngbǎle Kàgàwà itè ale.

Pòlò rĩ Kòrìtò tó kigò ð Kànìsà-nyìkpó itdyù tìtò tó uvitatále rǒ rò dhu

(Màt 7.15-20; Ròm 16.17-18; 2Kò 12.11-15; Gàl 1.6-9)

11 ¹Kòmbí ma mòzè mètè àritále bhèyi ! Ní ma mònzi nyí nyá'ù ma mètè ! Dhu àká nyá'ù ma mètè ! ²Ma mójè nyí ní àzè ní yà Kàgàwà ózè nyí ní àzè-tidò. Ma móri nyí atdí kpatsibhále tò tí. Ndi kpatsibhále ní Yèsù Krístò. Ní ma mòzè nzá ngàtsi kpatsibhále ròzè nyí. Ma mòzè mitè nyí Yèsù Krístò tò àdhàdhì yà inzà àpè kpatsibhále ùnì tsibhíngba bhèyi. ³Àdhàdhì osu utrá Èvà pbìndà màgèzi ní dhu bhèyi, ma mí òdona ònzi dhu ní fùkú irèta rĩ ndìnzà, nyàdù nyìndà Krístò-owù ùngù nyí nyí kà tò nyí nyí nyòdò ró rò dhu, ndirò ìlǎ nyí nyìlǎ Kàgàwà-nyìkpó ð rórò dhu. ⁴Ìndrú apé iwu vurò Yèsù bhà màkürù ùnò fùkù, yà fùkù mã múnò pbìndà màkürù Yèsù rǒ rò, ní nyí nyaràdù i ale ná'ù isó tí ròtè. Abádhí arí òte dóná fùkù ale-afí ní nzi yà angyi nyí nyábà ìlĩlǎ-Alafí. Ndirò abádhí arúnona màkürù ní nzi yà fùkù mã múnò Ídzi Màkürù.

⁵Ma mà'ù dhu i ale, kǎkò ádròdrò uvitatále tí nyí nyarí àtina, rúdà nzá ma atdí dhu ní màtí. ⁶Dhu rĩrĩ inè mĩrĩ inzà òte nótsi abádhí bhèyi ale tí, pbétù inga t'únita ð kà rĩrĩ mbà ndi dhu bhèyi akekpa màtí. Mã mitè ndi dhu kpangba fùkù kórò kàsùmì ð, ndirò kórò òfò ð.

⁷Ma múnò Kàgàwà bhà Ídzi Màkürù fùkù ònzi monzi mùkimbà. Ma mifo ma mĩrĩ áké ale tí ndínì nyí nyí'ì tí ádròdrò ale tí. Nírò, wò dhu bhèyi ma mifo ma dhu ní'ì tí nzérenga ma mònzi dhu ? ⁸Ma mákò ngũkpà *kànìsà-fó dhu rònzi dzùnàdu mùkimbà tí yà fùkù ma múbhì kasu ònzi rǒ rò. ⁹Fùrábvù ma mĩrĩ ònà kàsùmì ð, dhu òtdì ndì rùdú rò, ma mákò nzá dhu nzinzikù ð atdí ale-fó màtí. Obhó tí, Màkèdòniyà tó pbìrì ò rò iwù àlè t'ádona níbhò ndi ma mí atdyúya òho kórò dhu-tsí idù. Ma módò ma mbèyi kórò dhu-tsí ð, ònzi mĩrĩ ànò tí dükú, ndirò ma mónico modò ndi dhu bhèyi tí. ¹⁰Yà nyudutsi rĩrĩ Krístò bhà obhóngà-otù ð, ma mí dhu òtsò kpangba mati : òmbà tsùdu ùtò ràdù ònzi ma mĩdzi tí ma wò ma

^s 10.17 Yèr 9.23

mànò dhu-okú dò rò atdí ale mà rĩĩ Àkayà tó fùkú pbìrì ð kóró mùlengù ð. ¹¹Ádhu ma mànò wò dhu okúna dò rò? Tí inzà ma mòzè nyí dhu? Ìnzí akekpa màtí. Kàgàwà nyú núnì wà ma mózè nyí dhu!

¹²Ní ma mónico dhu ònzì yà kòmbí ma mónico dhu bhèyi tí, ndíñí ma mtsi tí kóró otu kòkò 'àpà rí 'àmbe 'òyò dō 'àti, ì rārì kasu ònzì mǎ'ì bhèyi ale rō. ¹³È ale ní títò tó uvitatále. Abádhí arí ìndrù ètrǎ kàsūya nǐ, 'àdù àmbe 'ònzì dō Krístò bhà obhóná uvitatále bhèyi. ¹⁴Ndi dhu àkǎ nzá idho rùkò nyí nǐ. Obhó tí, pǎmvo Sitanì ndítírò náarí ndònzì awáwè tó *màlayikà bhèyi. ¹⁵Nírò, idho àkǎ nzá ndùkò nyí kòkò kàbhà kasutále rí 'ònzì 'èlì ì Kàgàwà bhà obhónánga tó kasutále bhèyi rò. Yà adzi ð dhu-tsù rí ndòdì rò, abádhí tó ìpìrònga níikùya àdhàdhì abádhí-kàsù-bvu rō.

Pòlò rí ndídzi ndì ndónù àpbè-dzi dhu-okú dò rò dhu

(Kas 20.18-27; 2Kòr 4.9-13; 6.3-10)

¹⁶Ma mí dhu àdù mòvò tdítò fùkù, mati: atdí ale mà rǎkǎ nzá ndirè nga mà rārì àrítále. Ìmbǎ kí'ì ndi dhu bhèyi rò, nyí nyàkǎ nyǎ'ù dhu mà rārì àrítále, ndíñí ma midzì tí ma ake átò kòkò títò tó kasutále bhèyi. ¹⁷Yà mà múno kòmbí dhu núnò mà mí nǐ Àdrèngbǎle Kàgàwà òzè ka dhu bhèyi, pbétù mà mí kùnò àdhàdhì àrítále bhèyi. Obhó tí, mà mà'ù dhu ìnè mà rārì mà mí midzì okúna dò rò dhu nà. ¹⁸Ábhò ale arí 'ìdzì ale-ngbò tó ófò ð. Ní mà mí midzì átò. ¹⁹Nyí, yà dhu-ònga t'òvòtatále tí nyí nyí'ì rò, nyí nyarí kòkò ì àrítále rùnòna dhu à'u à'u tí! ²⁰Nyí nyarí abádhí à'u ràvu rùkú ìno bhèyi, ràbhu nyí nyònzì kòkòrònga tó kasu, rùdhǎ fukú dhu mà, ròzù nyí àkyàkyè ale tí, ràdù nyíkpòku-mbì mà èwa. ²¹Nyidu ríwu tí iwu yà dhu èno mà mí rò: Nyí pbàla tí nzá wà mà ìvívì ale tí inzà mà mònzi dhu wò dhu bhèyi dhu okú dò rò! Ní nyèbà dhu fǎkà!

Kòkò rùkú arávu ale apé 'òmvo 'ìdzì ì ìngbàtì ìlì ndi dhu-okú dò rò màtí, ní ima mà átò mà mí midzì ìdzì. Kòmbí mà móte àrítále bhèyi. ²²Kòkò ì ale tí *Pbàèbrànyá? Ní ima mà átò, ima ní Mùèbrànyà. Abádhí tí *Pbàìsràyéli? Ní ima mà átò, ima ní Mùìsràyeli. Abádhí tí Àbràhamù bhà pbàdzukuru? Ima mà átò, mà ní Àbràhamù bhà mùdzukuru. ²³Abádhí arátina ì rārì Krístò bhà kasutále. Ní, kòmbí mà móte àdhàdhì àrítále bhèyi: ima ní Krístò bhà kasutále ròsè atdí dō abádhí dònǎ. Mà mónico kasu abho nyú ròsè abádhí dònǎ. Ka kúsò mà ìbì-gùna ìmbì ð ròsè abádhí dònǎ. Ka kòvì mà asé nǐ ròsè abádhí dònǎ, ndirò mà máhu ìbì-gùna nyú ove-kù-bhu ð rò. ²⁴Pbàyàhúdì tó ádròdrò ale úvì mà ìmbò-gùna, 'òwù matì rō ìbhu kumì dònǎ àrùgyètí nà asé nǐ. ²⁵Pbàrómá tó ádròdrò ale úvì mà mùgò nǐ ìbhu-gùna, ndirò abádhí úbvù mà atdí-gùna odu nǐ ndíñí mà mòvé tí. Ìbhu-gùna, mà múbhi ònǎ *bàtó nábi ìdha ð ndìnza ndì,

^t 11.24 Tòr 25.3

ndirò atdí-gùna ma múdà atdí iku mà atdí adyifò màna àdrùngbã rèrù ð. 26 Pfdù dð ma múbhi nĩ ábhð pbàkà abhi ð, ma mábà ibí-gùna nyú àpbè ní idha-akpá rütü nĩ rùdú. Ma mábà àpbè ní obi nĩ arí dhu ùdhã ìndrũ-fó rò ale rìbhòna idù àpbè. Ma mábà àpbè ní adódu Pbàyàhúdí nyú rìbhona idù, ndirò ní ìnzí ní Pbàyàhúdí mà rìbhona idù àpbè. Ma mfí àpbè ð kigò ð màtí, rùngù ð màtí, ádrùngbã rèrù ð màtí, ndirò títò tó pbàkrístò nzínzì ð màtí. 27 Ma mójnzì ale ìngyè rí ododu kasu, ndirò ma mára àdi rð idho rògù ma ibí-gùna nyú. Ibí-gùna àwù ma, idha-atdyú màna nóhò ma. Ibí-gùna ma mára àdi rð ìnzí mójnyè dhu, ìmbã ma mójnyèna dhu rĩ dhu-okú dð rò. Gírì óhò ma, ìmbã ma máfõna rùdú mberù ràdè ìĩ. 28 Ndirò ìnzá ma mòvò kóró ngùkpà dhu rórò, ma marí ìrèna atdíð bilinganà ní kóró kànísá. 29 Atdí ale náapé ìĩ ivívínga nà Kàgàwà bhà otu t'únguta ð, ní ma marĩ ivívínga nà átð. Atdí ale náapé ìtsì nzérenge ð, ní afidu arándi atdíð ndi dhu-okú dð rò.

30 Dhu apé ìĩ ale ìdzì ka kí dhu tí, ní dhu àkã midzì ma pbàkà ivívínga-okú dð rò. 31 Kàgàwà, Ádrùngbãle Yèsù t'Ábanà, núni wà dhu ìnzá ma rùnò títò. Ní, Ábadhi àkã ìlèta nà dhòdhóhóngà nà. 32 Dàmàsiki tó kigò ð ma miĩ òná kàsùmì ð, ádrùngbã kamà Àretà bhà *lìwalì núuli sàndìrì ndi kigò ð ka kòtsù òyá tsàtsù-lí ndínì ima nalú tí. 33 Pbétù, ka kipfo ma póló ð, kadù mifo imbi rð ka kòsò sèngè-yà-ba ð irinã, mawù ndi kigò-ngbò ka kákpòrò nĩ kàlì-kutì rð, madù otu àbà mawí kà-rð rò^u.

Krístò arí pbìndà obi àbhù ivívínga nà ríĩ ale tò dhu

(1Kò 2.3-5; 2Kò 4.7-10)

12 1 Dhu òfò tí nga midzì ma? Ndi dhu rìbhòna ìdzìnga rĩĩ mbã. Ìnè màtí kà rĩĩ ndi dhu bhèyi rò, kòmbí ma móte yà Ádrùngbãle arábhùna mala ònyè bhèyi ródzì dùdù dhu tó òfò ð dhu-tsí mà, kàritèna idù òrù ð aróko dhu màna dhu-tsí dð. 2 Ma mùni wà Yèsù Krístò nà ì núngbò atdí ale. Kàgàwà ábhù ndi ale ròdzì òrù, ràrà àhù ìbhù rí kisè òrù-akpà ð^v. Ndi dhu ònzì ndi ró atò náhù wà atdí kumì dòná ìfò nà atò tí. Ndi ale òdzì tí ale-ngbò tó òfò ð? Ndirò ngàtsi nĩ, kòdzì tí ìnzì ní ale-ngbò tó òfò ð? Ma mùni nzá ka, pbétù ka nùni ní Kàgàwà. 3 Ma mùni dhu Kàgàwà rábhù ndi ale ròdzì ndàrà àhù pàràdisò^w ð. Ndi dhu pbíĩ tí ale-ngbò tó òfò ð dhu, ndirò ngàtsi nĩ kà pbíĩ tí ìnzì ní ale-ngbò tó òfò ð dhu. Ma mùni nzá ka, pbétù ka nùni ní Kàgàwà. 4 Ányì ndi ndàrà àhù rò,

^u 11.33 Ánda Kas 9.25 ^v 12.2 ìbhù rí kisè òrù-akpà tí Bibiliyà ràtina dhu-tì ní: wemberè tí rĩĩ ní yà àpbù rĩĩ òná òrù-akpà. Dyo rí kisè òrù-akpà ní yà àbí mà, adyifò mà, alali màna rĩĩ òná òrù-akpà. Ndirò ìbhù rí kisè ní ndi Kàgàwà nyú arádi òná òrù-akpà. ^w 12.3 Pàràdisò tí kátina ní Kàgàwà nózè ale náarówu òko kà màna òve dzidð òná ngari. Ka kí kàtì átð ìbhù rí kisè òrù-akpà tí.

ndi ale írì ìnzí rí ndàwě ale-tsù ǔ dhu, ndirò inzà àkànà ìndrù ràwe akye dhu. ⁵Ní ma mí midzǐ ìdzǐ wò ndi ale rǔ ndì nónzì dhu-okú dò rò. Pbétù ima nyú nàndà dhu-tsí ní, ma mí midzǐ yà mitè rí ivíví ale tí dhu-okú dò rò tí. ⁶Ma mózèyana gukyè midzǐ ma, ní ma níyana nzí àrítále. Ma múnɔyana dhu níyana obhó dhu kèlě. Pbétù, ma mòdhò wà midzǐ ma mí dhu. Ma mòzè nzá ìndrù rǐ mɔzù ádrùngbàle tí, midzǐ ma mí okúya dò rò dhu-okú dò rò dhu. Ma mòzè abádhí rǐfɔ ma ma múnɔna ró ì írì dhu mà, ma múnzina ró ì ála dhu mànà okú dò rò.

⁷Kàgàwà arítèna idù órù ǔ aróko dhu-tsí ní idhɔ rǐ ìndrù ùkǔ ní dhu. Pbétù, kǎdù dhu-okpè bhèyi rí mətù dhu ùfɔ zǎdu ǔ, ìnzǐ ma midzǐ tí ma ròsè atdíǔ. Kónzì ndi dhu pǔmvo Sitanì bhà màlàyikà otù ǔ, ndàbhɔ rǔpbi ma ndi dhu bhèyi ìnzǐ ma midzǐ tí ma. ⁸Wò dhu-okú dò rò, ma mítsò ma ìbhɔ-gùna Ádrùngbàle Kàgàwà rǔ, ndíní ndi dhu nipfo tí zǎdu ǔ rò. ⁹Ní, kǎdù dhu àdu idù, ndàti: «Pbàkà ìdzìnga náká wà ìndù. Pbàkà ádrùngbǎnga tó ɔbi arí kasu ònzì atdíǔ ivívínga ǔ ìndrù rǐrǐ rò.» Nírò, ma mà'ù wà midzǐ ma atdíǔ pbàkà ivívínga ǔ, ndíní Krístò bhà ádrùngbǎnga tó ɔbi nónzì tí kasu atdíǔ nyudutsì. ¹⁰Ní idhèdu ìka wà ndi pbàkà ivívínga ǔ, ima ní ka kí dhu ùnɔ dhu ǔ, dhu-ɔbi ròsè dùdunǎ dhu ǔ, rùdú ka kávu dhu ǔ, ndirò odú rǔ'ɔ rùdú dhu ǔ. Ma mí kórɔ kòrǐ dhu-dzi òndù Krístò-okú dò rò. Obhó tí, ivívínga nà ma mǐrǐ rò nga ní ndi, kǎrǐ pbindà ɔbi ìbho idù ní.

Pòlò-afí rǐ inga ìrè atdíǔ Kòritò ǔ pbàkrístò-okú dò rò dhu

¹¹Ma mòtè àrítále bhèyi, pbétù nyǐ nyùtu ndi ma múnzì dhu ndi dhu bhèyi. Nyǐ ní ndi nyǐ nyákàna nyǐdzǐ ma ngǔkpà ɔdhíkɔ-ònzǐ, ìnzǐ ní ima ma-tírò. Obhó tí, ìmbà ma mǐrǐ àkyǎkyè ale màtí, ní kǔkò fùkù ádròdrǔ uvitatále tí nyǐ nyózùna ale núdà nzá ma atdí dhu ní màtí. ¹²Obhó tí, fǔrǎbvù ma mǐrǐ òná kàsùmì ǔ, ma múnzì kasu dhu-dzi t'òndùta nyú nà. Ndirò Kàgàwà ìtè ábhǔ ize mà, wíwì mà, inzà apèna 'ònzì angyi ìndrù-nzínzì ǔ dhu mànà otùdu ǔ. Ní, ì dhu ní ì rí dhu ìtè ma rǎrǐ uvitatále nyú. ¹³Ádhu nyú ndi ma múnzì ngǔkpà kànísà tò, yà inzà ma mádù ònzìnà fùkù? Ìnzà ma múnzì fùkù ní atdí dhu kèlě: ma múnzì nzá nyǐ nyùbho kàsùdu. Ní, nyùbà ndi afátá idù!

¹⁴Yàrǐ ní ìbhɔ rí pbàkà abhi isè abhi yà ma mí mɔbhɔlɔ ní ndíní ma mara tí àhu fǔrǎbvù*. Ndirò ndi abhi ǔ màtí, ma mòzè nzá nyùbho kàsùdu. Obhó tí, ma mí nzǐ fùkù ongyéngá-atdyú òho, pbétù ma mí atdyúya òho ní nyǐ nyú. Ìnzǐ ní nzónzo-kàsù ndi, 'ùlì dhu ì nódhì ale nɔdɔ tí. Pbétù, inzo nódhì ale ní ndi arí dhu ùlǐ fɔyó inzo nɔdɔ tí. ¹⁵Imá na ní

^x 12.14 Pòlò bhà wemberè tó abhi Kòritò tó kigò ǔ ní'ì *Kànísà ǔpè kǎrà ní abhi (Kas 18). Ɔyɔ rí kisè abhi ní'ì ndi *Kànísà ǔ bhà àndà kǎrà ní abhi.

ndi, inè ma mǎi mubho ma mǎi nà kórɔ dhu fùkù, madù pbàkà ípirɔnga nyú nádzi okúkù dɔ rɔ. Ní dhu apé ɪi ma mózè nyí wɔ dhu bhèyi dhu tí, ní fùkú àzè àkànà tí ndùngù ùngu tí tidu-òná rɔ?

16 Ma mìrè dhu, à'u nyí ràm̀bènà dhu à'u, ìmbà ma rǐi ànò tí d̀kù. Pbétù, ngǔkpà ale rǐ dhu ìrè ma r̀rǐ ìndrù ùtrà arí ale, nírɔ ma r̀òtsi wà nyí pbàkà màgèzi nǐ. 17 Ní, ma mákɔ tí àkɔ fukú dhu t̀tò dɔ yà f̀r̀ábvù ma múvǐ ale nzínzi ɔ atdí ale-otù ɔ? 18 Ma mítdè Titò ìtdè tí, movǐ r̀òwù f̀r̀ábvù atdíkpá ngàtsi àlè t'ádòná mànà. Ní, ndi Titò ákɔ tí ndi fukú dhu t̀tò dɔ? Nírɔ, mǎi atdíkpá àbadhi mànà, mǎ mǎi tí obhó atdí ìrèta nà tí mǎ m̀ónzina dhu ɔ? Ndirɔ mǎ m̀ungu tí obhó atdí owu kèlè?

19 R̀pè ndi angýita tí, nyí nyarí inga ìrè mǎ rarí m̀gye mǎ-tírɔ d̀kà ɔnzikú. Ní kà rǐi mbà ndi dhu bhèyi. Kàgàwà-ònzǐ nga ní ndi mǎ móte Krístò-nyutsinǎ r̀ò nǐ. ɔdhídù, yà atdí dɔ ma mózè nyí r̀ò, mǎ mí kórɔ k̀k̀k̀ dhu ùnɔ ndínǐ nyí nɔsi tí a'uta ɔ. 20 Obhó tí, ma mí ɔd̀na ònzi dhu ní, f̀r̀ábvù ma m̀ará àhu r̀ò, ma mí nzǐ nyòtù àdhàdhǐ yà ma nyú ma mòzènà nyǐi òná ɔf̀ò ɔ dhu, ndirɔ nyí nyí nzǐ motù àdhàdhǐ yà nyí nyú nyí nyòzènà mǎi òná ɔf̀ò ɔ dhu. Ma mí ɔd̀na ònzi dhu ní, ma mí nyòtù ìnzǐ nyí nyarí nyǐri nzínzikù ɔ r̀ò, adha ònzi nyí nyarí nzínzikù ɔ r̀ò, nàwǐ nà nyí nyaróko nzínzikù ɔ r̀ò, anya ònzi nyí nyarí nzínzikù ɔ r̀ò, ìndrù-ngbò ùnɔ nyí nyarí r̀ò, t̀tò ùnɔ nyí nyarí d̀kù r̀ò, nyǐdzǐ nyí nyarí nyí-tírɔ r̀ò, ndirɔ akýe nyí nyarí dhu ònzi r̀ò dhu. 21 Obhó tí, ma mí ɔd̀na ònzi wò ndi ngàtsi pbàkà abhi ɔ dhu ní, pbàkà Kàgàwà rǐ nyidu àbhù r̀iwù ɔnzikú dhu. Ndi dhu r̀ádù mabhù m̀dzǐ yà òko òko nzérenga ònzi ì arí yà angýi ì ɔnzínà dhu bhèyi r̀ò nzínzikù ɔ àbhò ale-okú dɔ r̀ò. ɪ ale ní k̀k̀k̀ ìnzà apè 'ùgèrè 'ùbhà m̀nyòni mà, kórɔ ngǔkpà nzére dhu-tidò mànà ale.

P̀lò rǐ Kòritò ɔ pbàkrístò ònzi r̀andà nyuyatsi nga ìtírɔ dhu

(2Kò 10.1-11; 12.19-21)

13 1 Yàrí ní ìbhù rǐ pbàkà abhi ìsè f̀r̀ábvù abhi yà^ɥ. Ìlǐlǎ Andítá rǐ dhu òvɔ ndàti: « Ìngbàtǐ ìlǐ ndi ɔte mà náká ɔyɔ ale, ndirɔ ngàtsi nǐ ìbhù ale mà rǐi f̀indá ngàm̀bǐ tǐ^z. » 2 Yà ɔyɔ pbàkà abhi nísè bv̀k̀k̀ abhi ɔ, ma m̀v̀ò dhu k̀k̀k̀ angýinǎ r̀ò nzérenga ǹónzǐ ale t̀ò kórɔ ngǔkpà ale mànà. Ní kòmbǐ yà itse ma mǎi r̀ùkù r̀ò òná kàsùmǐ ɔ, ma mí dhu òvɔ tdít dɔ f̀k̀k̀ matǐ: f̀r̀ábvù ma m̀ará àhu tdít dɔ r̀ò, ma r̀arǐ nzǐ atdí ale mà nùbha ì nzérenga ǹónzǐ ale nzínzi ɔ ìnzǐ k̀òtdǐ anya d̀óná. 3 Ma mí dhu ònzi ndi dhu bhèyi, nyí nyòzè nyùnǐ dhu obhóná nyú Krístò r̀ar̀òte nyudutsinǎ r̀ò dhu-okú dɔ r̀ò. Nzínzikù ɔ ndi ndí kasu ònzi otùdu ɔ r̀ò, ka nǐina nzǐ ìvǐvǐ ale, pbétù kà rǐ pb̀indà àdr̀ungbànga t̀ò ɔbi ìtè nzínzikù

^ɥ 13.1 Ándà 2Kò 12.14 ò ka k̀ndǐ dhu. ^z 13.1 P̀lò òzè ndòv̀ò dhu, ìndrù-ànyǎ òtdǐ ndi ndí r̀ò, ndi r̀ar̀ádù k̀òtdǐ àdhàdhǐ Ìlǐlǎ Andítá ǹánù dhu-bv̀v̀ r̀ò (T̀r 19.15).

5. 4Obhó tí, Krístò ka kutó mùsàlabhà dǎ rò, kíí ale-ngbò tó ivívinga nà. Pbéù kòmbí kà ríí ípírǒnga nà Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tó obi ní. Mǎ nàndà dhu ní, mǎ múngbò wà mǎ kà mànà. Ní, atdídhéná rò, mǎ míí ivívinga nà átò, pbéù mǎ mííya ípírǒnga nà kà mànà Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tó obi ní. Ndirò ndi obi ní ní ndi, mǎ mí kasu ònzi fùrǎbvù.

5Nyàndà pé nyukutsi nga nyí-tírò, ndíni nyí nyùni tí iwà nyí nyá'ù Yèsù dhu. Nyùdhe pé nyí nyí-tírò. Nyí nyùni tí obhó dhu Yèsù Krístò rǎrǎí inè nyukutsi, ìnzí dhu í'ina gukyè nyukutsi nga nyí nyàndà rò, nyí nyòtù nyí ìmbà nyí nyíí a'uta ǎ dhu tí rò ! 6Pbéù, ma mà'ù dhu nyí rǎrí dhu ùnǎní, mǎí na, mǎ rǎrǎí inè obhóná nyú a'uta ǎ. 7Mǎ mí mǎtsò Kàgàwà rò, ndíni nyí nabhù tí ìnzí nyǒnzí ìngbàtí ìli ndi nzére dhu mà akekpa màtí. Mǎ mí nzí mǎtsò ndi dhu bhèyi, mǎ mòzè mǎtè dhu, mǎ rónzi uvitatále tó fàkà kasu mbèyi nyú nzínziku ǎ dhu-okú dò rò. Pbéù, mǎ mòzè dhu ní nyǒnzí ídzì dhu, ìmbà dhu rí ndàlǎ ìndrù tó inzá mǎ rónzi ndi kasu mbèyi dhu màtí. 8Obhó tí, mǎ mí nzí àdù obhó dhu nà rí ndùgye ìngbàtí ìli ndi dhu mà nónzi. Mǎ mǎdù ònzìnà dhu ní obhó dhu kèlè. 9Mǎ míí dhèdhe nà ivívinga nà mǎ míí nyǎdù íí obi nà Kàgàwà bhà otu ǎ rò. Ní, mǎ mí mǎtsò Kàgàwà rò, ndíni nyí nabhù tí nyíí àkǎkǎ atdíǎ ale tí nyíkpóna ǎ. 10Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, ma màndí yàrí bhàruwà fùkù àdì ma màdì itse rórò, ndíni bvùkù ma mǎrà àhu rò, ìnzí ma mǎrù tí òrù tí dükú. Obhó tí, Ádrùngbǎle Kàgàwà íbhò wà dükú ma mǎrù ní dhu tó ádrùngbǎnga tó obi idù. Ndi ádrùngbǎnga kíbhò nzá tsèku ma mǎtí tí ní, pbéù kíbhò ka ndíni nyí nidì tí Kàgàwà bhà otu ǎ.

Pǎlò rí Kòritò ǎ pbàkrístò nóvi dhu

11 Kà ríku dóná rò ní, àbanǎnzò, nyòko dhèdhe ǎ. Nyí nyàkǎ nyǒnzí obi nyíí àkǎkǎ atdíǎ ale tí Kàgàwà-nyíkpó ǎ. Nyòwu afíku àbhù rǎ ròtsi obi nzínziku ǎ nyǎdù íí atdí irèta nà. Nyí nyàkǎ nyòkò màrùngà ǎ. Ndi dhu bhèyi ní ndi Kàgàwà, yà ìndrù nózè, ndirò màrùngà ǎ arí ìndrù àbhù ròkò ale, rǎdù íí atdíkpá nyí mànà.

12 Òvi nyòvi nyí nzínziku ǎ pbàkrístò bhèyi. Kàgàwà bhà ale kóró nóvi nyí.

13 Ádrùngbǎle Yèsù Krístò bhà ídzìngà mà, Kàgàwà bhà àzè mà, àlè núngbò ìlǎ-Alafí mànà náká íí nyí mànà kóró.